ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ

បនដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា

ការផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាក្នុងស្រះជាលក្ខណៈគ្រួសារ

រៀបចំដោយ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

សហការជាមួយ រដ្ឋបាលជលផល

?? ត្ថម្ភដោយ ? គម្រោងការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម កម្ពុជា-អូស្ត្រាលី

រៀបរៀងដោយៈ លោក ជិន ដា

រដ្ឋបាលជលផល

ទូរស័ព្ទលេខៈ ០២៣ ៩៩៦ ៣៨០ ឬ ០១១៩៩០៩៩០

អ៊ីម៉ែលៈ smallfish@online.com.kh

កាលបរិច្ឆេទៈ ខែ តុលា ២០០៦

© រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាងៈ គ្រប់បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា (បអប) ទាំងអស់រួមទាំងឯកសារនេះជាកម្មសិទ្ធិរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ហើយសំរេចផ្តល់អោយនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មធ្វើជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ ។ រាល់សំណើសុំផលិតបន្ថែមត្រូវសុំការអនុញ្ញាតសិទ្ធិជាមុន ពីនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ។

បុព្វកថា

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ក្រោមកិច្ចសហការគាំទ្រពីទីភ្នាក់ងារអូស្ត្រាលីសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ អន្តរជាតិ (AusAID)តាមរយៈគំរោងការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម កម្ពុជា-អូស្ត្រាលី ជំហានទី២ (២០០១-២០០៦) ដែលមានគោលដៅពង្រឹង ស្ថាប័ន និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មនៅកម្ពុជា បានខិតខំយ៉ាងពេញទំហឹងដើម្បីធ្វើការពង្រឹងសមត្ថភាពមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ការរៀបចំកសាងផែនការផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មស្របតាមគោលនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល តាមរយៈការវិភាគប្រព័ន្ធកេ្សត្រ-បរិស្ថានថ្នាក់ឃុំ សង្កាត់ និងបានចងក្រងជាបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះឡើង។

បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ បានចងក្រងដោយអ្នកជំនាញឯកទេស (Suject Matter Specialist) នឹងត្រូវបានឆ្លងការពិនិត្យ ពិគ្រោះយោបល់ និងឯកភាពយល់ព្រមពីគណៈកម្មការបច្ចេកទេសដែលមានសមាសភាពមកពីនាយកដ្ឋាន ជំនាញនានានៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ និងអ្នកពាក់ពន្ធ័ផ្សេងៗទៀត។ ឯកសារដ៏មានសារៈសំខាន់នេះ គឺជាឯកសារគោលដែលពិពណ៌នាអំពី ព័ត៌មានបច្ចេកទេស វិធីសាស្ត្រ នីតិវិធី និងផែនការថវិកាចំណាយសម្រាប់ជួយដល់មន្ត្រីកសិកម្មស្រុក និងភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិនៅមូលដ្ឋាននានាយកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល និងផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសថ្មីៗ ក្នុងបំណងផ្ទេរចំណេះដឹងព័ត៌មាន និងបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្មតាមគ្រប់រូបភាពឱ្យបានជ្រួតជ្រាបដល់ប្រជាកសិករ និងផលិតករ ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់មានសក្តានុពលភាពស្របតាមលក្ខខណ្ឌភូមិសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ចសង្គម និងតម្រូវការចាំបាច់ជាក់លាក់នៅ មូលដ្ឋាន ។

ដូច្នេះបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ មានសារៈប្រយោជន៍ជារួមសម្រាប់មន្ត្រីកសិកម្មខេត្ត-ក្រុង យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការចូលរួមដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខ ដែលប្រជាកសិករយើងកំពុងប្រឈមមុខនៅក្នុងការធ្វើផលិតកម្មកសិកម្ម ពិពិធកម្មកសិកម្ម ដើម្បីធានាសន្តិសុខស្បៀង និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារ ជាពិសេសរួមចំណែកកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ក្រសួងកសិកម្មម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ គាំទ្រនូវឯកសារបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ ដែលជាឯកសារគោលសម្រាប់មន្ត្រីកសិកម្មស្រុក ខេត្ត-ក្រុង អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិនានានៅមូលដ្ឋាន និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់យកទៅអនុវត្តក្នុងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដល់ប្រជាកសិករនៅជនបទឱ្យទូលំទូលាយ និងទទួលបានផ្លែផ្កាល្អប្រសើរប្រកបដោយក្តីសង្ឃឹម។

រដ្ឋមន្ត្រី

អារម្ភកថា

ពាក្យពេញនៃ **បអប** គឺ "បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា" ។ បអប ពន្យល់ពីរបៀបអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីជួយដោះស្រាយបញ្ហាផ្នែកកសិកម្មរបស់កសិករ។ បអប ផ្ទុកនូវព័ត៌មានបទដ្ឋាន និងសំភារៈសម្រាប់ឱ្យមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យានេះទៅកសិករ។ គោលគំនិតនៃបអប គឺដើម្បីផ្សព្វផ្សាយដល់ឃុំ ស្រុក និងខេត្តនៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ បអប ត្រូវបានគេសរសេរសម្រាប់ឱ្យមន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងផ្នែកផ្សេងៗទៀត ដែលបំរើការនៅក្នុងវិស័យអភិវឌ្ឍន៍កសិកម្មនៅតាមមូលដ្ឋានប្រើប្រាស់។ បអប មានលក្ខណៈដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- អាចបត់បែនបាន-បអប អាចយកទៅអនុវត្តបាននៅគ្រប់ទីកន្លែងក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- សាមញ្ញ-បអប អាចប្រើប្រាស់បានដោយគ្រប់ផ្នែកដែលបំរើការនៅតាមមូលដ្ឋាន
- ងាយយល់-ងាយស្រួលក្នុងការផ្តល់នូវព័ត៌មានសំខាន់ៗ

បអប ត្រូវបានកំណត់អាទិភាពដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ហាផ្នែកកសិកម្មសំខាន់ៗរបស់កសិករ តាមរយៈប្រភពជាច្រើនដូចជា ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងព័ត៌មានរបស់នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម (FSMIS) ដែលផ្ទុកនូវព័ត៌មានសំខាន់ៗ របស់កសិករ។ បញ្ហាផ្នែកកសិកម្មរបស់កសិករ ត្រូវបានគេវិភាគតាមរយៈការវិភាគប្រព័ន្ធកេ្សត្រ-បរិស្ថានថ្នាក់ឃុំ-សង្កាត់ (AEA) នៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ បអប មាននៅតាមស្ថាប័ន នានាដូចខាងក្រោម:

- វិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវជាតិ
- ក្រុមកសិករ
- អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល
- ទីភ្នាក់ងារស្រាវជ្រាវអន្តរជាតិ
- កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយ
- ម្ចាស់ជំនួយ
- ផ្នែកឯកជន

បអប ត្រូវបានគ្រប់គ្រងដោយនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្មនៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ។ បអប ត្រូវបានសរសេរដោយអ្នកឯកទេសដែលមានបទពិសោធន៍នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ដូច្នេះ បអប ផ្ទុកនូវបទពិសោធន៍ល្អៗសម្រាប់អនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា។ បអប ត្រូវបានឆ្លងកាត់ការត្រួតពិនិត្យរបស់ក្រុមការងារ បអប បន្ទាប់មកអនុម័ត និងអនុញ្ញាតដោយក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទសម្រាប់ប្រើប្រាស់នៅតាមមូលដ្ឋាន។

មាតិកាអត្ថបទ

១. សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយ

២. គោលការណ៍បច្ចេកទេស

២.១- ហេតុអ្វីយើងចាំបាច់ផលិតកូនត្រីពូជ ?

២.២- ការជ្រើសរើសទីកន្លែង សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

២.២.១- លក្ខណៈប្រភពទឹក

២.២.២- លក្ខណៈតំបន់អភិវឌ្ឍន៍ផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

២.២.៣-លក្ខណៈសេដ្ឋកិច្ចសង្គម

២.៣- ការជ្រើសរើសកសិករ សម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជ

២.៤- លក្ខណៈជីវសាស្ត្រត្រីទីឡាព្យ៉ា

២.៥- របៀបជីកស្រះ សម្រាប់ផលិតកម្មកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ា

២.៥.១- ការជ្រើសរើសទីតាំងជីកស្រះ

២.៥.២- គុណភាពដី សម្រាប់ស្រះចិញ្ចឹមត្រី

២.៥.៣-របៀបជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រី

២.៦- ការរៀបចំស្រះ មុនពេលដាក់ត្រីមេពូជ

២.៦.១- ការស្តារភក់បាតស្រះ

២.៦.២- ការប្រើប្រាស់កំបោរ និងជី

២.៦.៣-ការត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹក

២.៧- ការជ្រើសរើសត្រីមេពូជដាក់បង្កាត់

២.៨- ការដឹកជញ្ជូនត្រីមេពូជ

២.៩- ការដាក់ត្រីមេពូជបង្កាត់ក្នុងស្រះ

២.៩.១- ការជ្រើសរើសត្រីមេពូជ

២.៩.២- ការដាក់បង្កាត់ត្រីមេពូជ

២.១០- ប្រភេទចំណី និងការផ្តល់ចំណី

២.១១- ប្រភេទជី និងការផ្តល់ជី

២.១២- ការគ្រប់គ្រងស្រះ

២.១២.១-ការត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹក

២.១២.២- ការការពារជម្ងឺ ក្នុងផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

២.១២.៣- ការគ្រប់គ្រងស្រះបង្កាត់

២.១២.៤- ការគ្រប់គ្រងស្រះបំប៉នកូនត្រី

២.១៣- ការប្រមូលផលកូនត្រីពូជ

២.១៤- ការចាប់លក់កូនត្រីពូជ

២.១៥- ការគ្រប់គ្រងត្រីមេពូជ

២.១៦- ការវិភាគសេដ្ឋកិច្ច

៣- វិធីសាស្ត្រផ្សព្វផ្សាយ

៣.១- ការសិក្សាទីផ្សារ និងការធ្វើផែនការផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

៣.២- ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស

៣.៣- ការចំណាយសម្រាប់ការធ្វើបង្ហាញ

៣.៤- ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី ក្នុងសកម្មភាពវារីវប្បកម្ម

៤- សេចក្តីបន្ថែម

៤.១- បញ្ហាអាចកើតមានក្នុងពេលផលិតកូនត្រី និងវិធានការដោះស្រាយ

៤.២- តារាងប្រមូលទិន្នន័យ

១- សេចក្តីអធិប្បាយ

សេចក្តីសង្ខេប

បញ្ហា ទិន្នផលផលិតកម្មកូនត្រីពូជជាលក្ខណៈគ្រួសារ ទទួលបានបរិមាណតិចតួច

គោលដៅ បង្កើនទិន្នផលផលិតកម្មកូនត្រីពូជជាលក្ខណៈគ្រួសារ (៨.០០០- ១០.០០០) ក្បាល កូនត្រីទីឡាព្យ៉ា ក្នុងផ្ទៃស្រះ ១០០ម^{២} រយៈពេល ៨ ខែ ។

បច្ចេកទេសផលិត ១- ការរៀបចំស្រះ មុនពេលដាក់ត្រីមេពូជ ឬកូនត្រី

២- ការជ្រើសរើសគុណភាពត្រីមេពូជ និងបច្ចេកទេសដឹកជញ្ជូន

៣- ការដាក់បង្កាត់ត្រីមេពូជក្នុងស្រះ

៤- ការថែបំប៉នត្រីមេពូជ និងកូនត្រីពូជ

៥- ការត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹកជាប្រចាំ ដើម្បីឱ្យសម្បូរចំណីធម្មជាតិក្នុងស្រះ សម្រាប់ត្រី

អត្ថប្រយោជន៍

- ❑ កាត់បន្ថយការចំណាយប្រាក់ទិញកូនត្រីពូជ សម្រាប់ដាក់ចិញ្ចឹមបន្តនៅឆ្នាំក្រោយ
- ❑ មិនបាច់ចំណាយពេលទៅរកទិញកូនត្រីទីឡាព្យ៉ា ដែលមានលក់នៅឆ្ងាយពីផ្ទះ
- ❑ បច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ាមានលក្ខណៈងាយស្រួលឱ្យកសិករ (អ្នកផ្សព្វផ្សាយ) ងាយយល់
- ❑ កសិករងាយយកទៅអនុវត្ត ទទួលបានជោគជ័យ
- ❑ កសិករអាចផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាបានច្រើន សម្រាប់លក់ចែកដល់អ្នកចិញ្ចឹម
- ❑ កសិករអាចរកប្រាក់ចំណូលបានស្រួល ពីការផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ា
- ❑ ប្រើប្រាស់ទុនចំណាយតិចតួច ក្នុងដំណើរការផលិត
- ❑ ត្រីទីឡាព្យ៉ាជាប្រភេទត្រី កសិករចូលចិត្តចិញ្ចឹម ព្រោះវាងាយស្រួលក្នុងការចិញ្ចឹម
- ❑ បង្កើនចំនួនកសិករចិញ្ចឹមត្រី ពីមួយឆ្នាំ ទៅមួយឆ្នាំ
- ❑ កាត់បន្ថយការចាប់ត្រីពីធម្មជាតិ ។

លក្ខខណ្ឌអំណោយផលនៃបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រី

លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យខាងក្រោមនេះ ជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ក្នុងការអនុវត្តបទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ ដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ៖

លក្ខណៈអាកាសធាតុ និង ទឹកសម្រាប់ផលិតកូនត្រី

- ❑ ស្រះទាំងអស់ក្នុងកសិដ្ឋាន ទាំងស្រះត្រីមេពូជ និងស្រះបំប៉នកូនត្រី ត្រូវមានទឹកគ្រប់គ្រាន់ពេញមួយរដូវ ដើម្បីរៀបចំដំណើរការផលិតកូនត្រីពូជឱ្យបានពេញមួយឆ្នាំ ។
- ❑ ស្រះទាំងអស់ត្រូវការពារកុំឱ្យលិចទឹកនៅរដូវវស្សា ដើម្បីការពារកុំឱ្យត្រីចិញ្ចឹមរួចចេញពីស្រះ និង ត្រីស្រែចូលស្រះ ។

- ❑ ម្យ៉ាងទៀត ស្រះចិញ្ចឹមត្រីចាំបាច់ត្រូវការពារកុំឱ្យមានប្រភពទឹកពុលចូលស្រះ ដូចជា ទឹកដែលមានប្រើថ្នាំគីមីពុល ឬ ថ្នាំសម្លាប់សត្វល្អិតជាដើម ។
- ❑ ជាទូទៅអាកាសធាតុនៅប្រទេសកម្ពុជា គឺមានលក្ខណៈអំណោយផលល្អ សម្រាប់ដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រី ។

លក្ខណៈភូមិសាស្ត្រ

- ❑ ការផលិតកូនត្រីចាំបាច់ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់អនុវត្តតាមលក្ខខណ្ឌ ដែលបានថែងខាងលើ
- ❑ ការអនុវត្តតាម " បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា " នេះបានជោគជ័យក៏អាស្រ័យនឹងការជ្រើសរើសកសិករដែលមានសមត្ថភាពអនុវត្តបច្ចេកទេសដូចក្នុងសៀវភៅនេះ ។

ទំហំកសិដ្ឋាន

ទំហំផ្ទៃដីកសិដ្ឋានផលិតកូនត្រីកាន់តែធំ ចំនួនស្រះត្រីអាចជីកបានកាន់តែច្រើន ហើយបរិមាណកូនត្រីពូជក៏ផលិតបានកាន់តែច្រើនដែរ ។ ជាទូទៅ ស្រះចិញ្ចឹមត្រីនៅតាមជនបទ មានទំហំពី ៨០- ២០០ម² ស្រះត្រីមានទំហំតូចជាងនេះ ក៏អាចផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ានេះបានដែរ ប៉ុន្តែបរិមាណផលកូនត្រីទទួលបានតិចតួច ។

តម្រូវការកម្លាំងពលកម្ម

- ❑ ការផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាជាលក្ខណៈគ្រួសារ នៅតាមជនបទអាចអនុវត្តបានដោយប្រើប្រាស់កម្លាំងពលកម្មក្នុងគ្រួសារ ។
- ❑ ដូចជា ការរៀបចំស្រះ និងការដឹកជញ្ជូនកូនត្រីពូជ អនុវត្តដោយកម្លាំងបុរស
- ❑ ការលក់កូនត្រីពូជ និងត្រីសាច់ ជាធម្មតាស្ត្រីជាអ្នកអនុវត្ត
- ❑ សកម្មភាពអនុវត្តដទៃទៀតដូចជា ការជីកស្រះ ការបង្កាត់ភ្ញាស់ ការដាក់ត្រីចិញ្ចឹម ឬថែបំប៉នក្នុងស្រះ ការផ្តល់ចំណី និងជី ការត្រួតពិនិត្យមើលស្រះត្រី និងការប្រមូលផលត្រីច្រើនធ្វើឡើងដោយកម្លាំងពលកម្មរួមគ្នាដែលមានក្នុងគ្រួសារ ។

ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចនៃការផលិតកូនត្រី របស់កសិករ

ការផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាជាលក្ខណៈគ្រួសារ កសិករអាចប្រើប្រាស់ទុន ៤០០.០០០៛ ក្នុងករណីកសិករមានស្រះត្រីមេពូជ និងស្រះបំប៉នហើយ។ ទុននេះសម្រាប់ចំណាយទៅលើ ការរៀបចំស្រះ ទិញត្រីមេពូជ ចំណី ជី អួនអួសត្រីមេពូជ ឬកូនត្រីពូជ និងទិញហាប៉ាសម្រាប់បំប៉នកូនត្រី។ ការចំណាយនេះនឹងអាចអនុវត្តសកម្មភាពផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យ៉ាតាម (បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យា) នេះ ។

សម្រាប់ព័តិមានបន្ថែមសូមទាក់ទង

ការិយាល័យវារីវប្បកម្ម រដ្ឋបាលជលផល នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ
ទូរស័ព្ទលេខ: ០២៣ ៩៩៦ ៣៨០ ឬ អ៊ីម៉ែល: smallfish@online.com.kh

២- គោលការណ៍បច្ចេកទេស

២.១- ហេតុអ្វីយើងចាំបាច់ផលិតកូនត្រីពូជ ?

ប្រទេសកម្ពុជា ផលិតកម្មវារីវប្បកម្មបាន និងកំពុងចូលរួមវិភាគទានកាន់តែច្រើនឡើងដល់ផលិតកម្មត្រី

សរុបទូទាំងប្រទេស ។ គួរកត់សំគាល់ថា នៅឆ្នាំ ២០០៥ កន្លងមកនេះ ផលិតកម្មវារីវប្បកម្មទឹកសាបបានកើនដល់ ២៦.០០០ តោន ប្រហែលស្មើនឹង ៧% នៃផលិតកម្មត្រីសរុបទូទាំងប្រទេស ដែលមាន ៤១០.០០០ តោន។ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងផលិតកម្មវារីវប្បកម្មនៅឆ្នាំ ១៩៨៤ គឺមានតែ ១.៦១០ តោន។ ដូចនេះ មានន័យថាផលិតកម្មវារីវប្បកម្ម បានកើនឡើងកាន់តែច្រើនឡើងពីមួយឆ្នាំ ទៅមួយឆ្នាំ ពិសេសរួមបញ្ចូលទាំងផលិតកម្មវារីវប្បកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដែលមានសារៈសំខាន់បំផុតក្នុងការជួយកែលំអការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ប្រជាកសិករក្រីក្រ ។ បច្ចុប្បន្នមានប្រជាកសិករនៅតាមជនបទជាច្រើនគ្រួសារកំពុងចូលរួមសកម្មភាពវារីវប្បកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារក្នុងតំបន់របស់ខ្លួន ជាពិសេសនៅតាមតំបន់ឆ្ងាយពីប្រភពទឹកធម្មជាតិ ដែលផលត្រីធម្មជាតិមិនអាចបំពេញបានតាមតម្រូវការប្រើប្រាស់របស់ប្រជាកសិករ ។ ដូចនេះ តម្រូវការកូនត្រីពូជសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ដល់ការអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្មជាបញ្ហាសំខាន់ និងមានសារៈប្រយោជន៍បំផុត ។

បច្ចុប្បន្ន ការអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្មជាលក្ខណៈគ្រួសារ កំពុងត្រូវបានជួយឧបត្ថម្ភគាំទ្រពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាលរួមសហការជាមួយបណ្តាអង្គការជាតិ និងអន្តរជាតិ ដូចជា PADEK, AIT-AARM, SCALE, MRC-AIMS, WFP, CRS, JICA ។ល។ សកម្មភាពនេះជាសក្តានុពលភាពមួយយ៉ាងល្អ សម្រាប់ការជួយជំរុញដល់កិច្ចអភិវឌ្ឍន៍ និងការកែលំអឱ្យបានប្រសើរឡើងនូវការផលិតកូនត្រីពូជទាំងបរិមាណ និងគុណភាព ។

២.២- ការជ្រើសរើសទីកន្លែង ដើម្បីអភិវឌ្ឍផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

២.២.១- លក្ខណៈប្រភពទឹក

ការផលិតកូនត្រីពូជ ខុសពីការចិញ្ចឹមត្រីយកសាច់ គឺតម្រូវឱ្យមានប្រភពទឹកគ្រប់គ្រាន់ពេញមួយឆ្នាំសម្រាប់ដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ។ ប៉ុន្តែគ្រប់ស្រះទាំងអស់ក៏តម្រូវមិនឱ្យលិចទឹកផងដែរ ដូចជានៅរដូវវស្សាជាដើម ពីព្រោះវាធ្វើឱ្យត្រីស្រែចូលស្រះផលិតកូនត្រី នឹងស៊ីកូនត្រីអស់ ម្យ៉ាងទៀតទឹកជំនន់នឹងធ្វើឱ្យកូនត្រីរួចចេញពីស្រះទៀតផង ។ទោះជានៅកន្លែងខ្លះដែលពុំមានប្រភពទឹកគ្រប់គ្រាន់ កសិករនៅតែអាចដំណើរការផលិតកូនត្រីពូជ ប៉ុន្តែទិន្នផលកូនត្រីពូជ ពុំបានទទួលបរិមាណច្រើន ដូចកន្លែងដែលមានប្រភពទឹកគ្រប់គ្រាន់ ។ ជាទូទៅកសិដ្ឋានបង្កាត់ ភ្ញាស់កូនត្រីពូជ ពឹងផ្អែកលើប្រភពទឹកស្រះដែលបានមកពីទឹកភ្លៀង ។ ដូចនេះ នៅក្នុងកសិដ្ឋានផលិតកូនត្រីពូជ ស្រះខ្លះតម្រូវឱ្យមានទំហំធំ និងជ្រៅ ដើម្បីរក្សាទឹកឱ្យមានពេញមួយឆ្នាំសម្រាប់ដំណើរការសកម្មភាពបង្កាត់ ភ្ញាស់ និងបំប៉ន។ ក្រៅពីនេះកសិដ្ឋានផលិតកម្ម កូនត្រីពូជគួរឱ្យមានអណ្តូងទឹក សម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ទឹកនៅពេលខ្វះទឹក ជាពិសេសនៅរដូវប្រាំង ។ ពេលខ្លះកសិករផលិតកូនត្រីអាចចំណាយថវិកាសម្រាប់បូមទឹក ដើម្បីដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ពីព្រោះការផលិតកូនត្រីពូជផ្តល់ផលចំណេញច្រើន។

២.២.២- លក្ខណៈតំបន់អភិវឌ្ឍន៍ផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

ការអភិវឌ្ឍន៍កសិដ្ឋានផលិតកូនត្រីពូជ គួរជ្រើសរើសនៅតំបន់ឆ្ងាយពីប្រភពទឹកធម្មជាតិ ដែលផលត្រីធម្មជាតិមិនអាចផ្គត់ផ្គង់ការប្រើប្រាស់របស់កសិករបាន ។ ក្នុងករណីនេះបានជំរុញកសិករនៅតាមជនបទចូលរួមការងារចិញ្ចឹមត្រីហើយកូនត្រីពូជដែលផលិតបាននឹងផ្គត់ផ្គង់តាមតម្រូវការដល់កសិករយកទៅចិញ្ចឹមនៅតំបន់ខ្សត់ត្រីធម្មជាតិទាំងនោះ ។បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យាស្តីពីការផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ានេះ ផ្សព្វផ្សាយដល់កសិករយកទៅអនុវត្ត (ទាំងកំពុងអនុវត្ត និងបំរុងយកទៅអនុវត្ត) ផលិតកម្មកូនត្រីពូជនៅតំបន់ឆ្ងាយពីប្រភពទឹកធម្មជាតិ ដើម្បីជៀសវាងត្រីទីឡាព្យ៉ាដែលជាប្រភេទត្រី ក្រៅស្រុកនេះរួចចូលក្នុងតំបន់ទឹកធម្មជាតិ ។

២.២.៣- លក្ខណៈសេដ្ឋកិច្ចសង្គម

គោលនយោបាយនៃរាជរដ្ឋាភិបាលបានគាំទ្រយ៉ាងខ្លាំងដល់ការងារអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្ម ជាពិសេសនៅតំបន់ជនបទ ដើម្បីជួយកែលំអការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់កសិករក្រីក្រ ។ ការផលិតកូនត្រីពូជ ជាផ្នែកមួយយ៉ាងសំខាន់នៃការអភិវឌ្ឍន៍សកម្មភាពវារីវប្បកម្ម ហើយក៏ជាការផ្សព្វផ្សាយមួយយ៉ាងខ្លាំងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការងារអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្មនៅតាមជនបទ ដើម្បីផ្តល់ឱកាសឱ្យកសិកររកប្រាក់ចំណូលបានច្រើនពីការផលិតកូនត្រីពូជនេះ ក្រៅពីការងារធ្វើស្រែ ចំការ ។

២.៣- ការជ្រើសរើសកសិករ សម្រាប់ផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជ

គោលការណ៍ខាងក្រោមនេះ ជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសំខាន់ៗនៃការជ្រើសរើសកសិករ ដើម្បីដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ដោយផ្អែកលើបទពិសោធន៍ និងការសិក្សា វិភាគច្បាស់លាស់ទៅលើការអភិវឌ្ឍន៍ផលិតកម្មកូនត្រីពូជជាលក្ខណៈគ្រួសារ ។

បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់កសិករ

- ជាកសិករឧស្សាហ៍ព្យាយាម មានបទពិសោធន៍ច្រើនលើបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមត្រី និងទីផ្សារ
- ពេញចិត្តនឹងមុខរបរផលិតកម្មកូនត្រីពូជ និងព្យាយាមធ្វើការងារ
- ចូលរួមសហការការងារជាមួយបុគ្គលិកផ្សព្វផ្សាយរបស់គម្រោង
- មានទំនាក់ទំនងល្អជាមួយប្រជាជនក្នុងភូមិ និងក្រៅភូមិ ។

ធនធានរបស់កសិករ

- បើមានលទ្ធភាព គួរមានផ្ទៃដីកន្លះហិកតា សម្រាប់ពង្រីកស្រះបំប៉នត្រីឱ្យបានច្រើន
- ស្រះត្រីគួរមានប្រាំ ដូចជា ស្រះធំមួយសម្រាប់ចិញ្ចឹមត្រីយកសាច់ ស្រះត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាចំនួន ២ ស្រះបង្កាត់ ឬស្រះផលិតកូនត្រីពូជចំនួន ១ និងស្រះបំប៉ន ១។ ប្រសិនបើស្រះត្រីមានចំនួនច្រើនជាង ៥ នោះកសិករនឹងផលិតកូនត្រីពូជបានកាន់តែច្រើន ។ ម្យ៉ាងទៀតស្រះទាំងអស់ត្រូវរក្សាទឹកឱ្យបានយូរ ដើម្បីផលិតកូនត្រីពូជឱ្យបានច្រើន ។
- មានត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា
- មានប្រភពទឹក ដែលអាចផ្គត់ផ្គង់ទឹកក្នុងស្រះត្រីបានពេញមួយឆ្នាំ
- យ៉ាងហោចណាស់ ក៏មានស្រះត្រីធំមួយសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ទឹកពេញមួយឆ្នាំ ឬមានអណ្តូងទឹកមួយ
- មានម៉ាស៊ីនបូមទឹក ១ សម្រាប់បូមទឹកចេញ ចូលស្រះត្រី
- មានអួនសម្រាប់អូសចាប់ត្រីមេពូជ និងកូនត្រី
- មានកម្លាំងពលកម្ម សម្រាប់ដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រី
- មានធនធានចំណីធម្មជាតិក្នុងភូមិ សម្រាប់ត្រី ដូចជា ចក កណ្តៀរ ជន្លេន ជាដើម .....
- មានធនធានជីធម្មជាតិក្នុងភូមិ សម្រាប់ត្រី ដូចជា ជីលាមកសត្វ គោ ក្របី ជ្រូក មាន់ ជាដើម
- មានទុនសម្រាប់ដំណើរការផលិតកូនត្រីពូជ ។

ធនធានក្នុងភូមិ

- មានស្រះច្រើនក្នុងភូមិ ឃុំ សម្រាប់ចិញ្ចឹមត្រី
- មានប្រជាកសិករជាច្រើនក្នុងភូមិ និងក្រៅភូមិចាប់អារម្មណ៍ និងចូលរួមការងារចិញ្ចឹមត្រី

❑ ខ្វះខាតសាច់ត្រីទទួលទានដូចជា ត្រីស្រែ ក្លាម ខ្សង ខ្ទោ ជាដើម ពុំមានសម្បូរនៅរដូវភ្លៀង ឬរដូវប្រាំង។

២.៤- លក្ខណៈជីវសាស្ត្រត្រីទីឡាព្យ៉ា

ត្រីទីឡាព្យ៉ាមានប្រភពមកពីទ្វីបអាហ្វ្រិក ប៉ុន្តែត្រូវបានបណ្តាប្រទេសជាច្រើនលើពិភពលោកបាននាំយកមកចិញ្ចឹម និងផលិតពូជ ហើយគេអាចឃើញមាននៅគ្រប់ទីកន្លែង។ ត្រីទីឡាព្យ៉ា (អំបូរ Cichlidae) មានយ៉ាងហោចណាស់ ១៤ប្រភេទ ដែលជាប្រភេទត្រីចិញ្ចឹមក្នុងស្រះបានល្អ។ លក្ខណៈពណ៌សម្បុរលើដងខ្លួនត្រីមានភាពខុសគ្នាបន្តិចបន្តួច អាស្រ័យលើប្រភេទត្រីនីមួយៗ ។ កាលពីមុន ត្រីទីឡាព្យ៉ាប្រភេទ ម៉ូសំប៊ិច (*Oreochromis mossambicus*) ជាប្រភេទត្រីពេញនិយមចិញ្ចឹមក្នុងស្រះ។ ក្រោយមកមានប្រភេទត្រីទីឡាព្យ៉ានីលឡូទីកូស (*Oreochromis niloticus*), ដែលពណ៌សម្បុរនៅលើដងខ្លួនត្រីមានលក្ខណៈស្រាលជាងពណ៌សម្បុរលើដងខ្លួនត្រីទីឡាព្យ៉ាម៉ូសំប៊ិច (*Oreochromis mossambicus*)។ ក្រៅពីនេះ នៅមានត្រីទីឡាព្យ៉ាក្រហម (*Oreochromis spp. hybrids*) ក៏ជាប្រភេទត្រីចិញ្ចឹមក្នុងស្រះបានល្អដូចគ្នា ។ ប្រភេទត្រី ទីឡាព្យ៉ាក្រហមនេះ ជាប្រភេទត្រីកូនកាត់ ដែលផលិតចេញពីប្រភេទ *Oreochromis mossambicus* និង *Oreochromis niloticus* (Taiwanese red tilapia) ឬ ផលិតចេញពីប្រភេទ *Oreochromis mossambicus-hornorum* និង *Oreochromis niloticus* (Philippine red tilapia) ។

ត្រីទីឡាព្យ៉ា នីលឡូទីកូស (*Oreochromis niloticus*)

ត្រីទីឡាព្យ៉ាក្រហម (*Oreochromis spp. hybrids*)

ត្រីទីឡាព្យ៉ា ជាប្រភេទត្រីគ្រប់គ្រង ថែរក្សាពង និងកូនត្រីរបស់ខ្លួនដែលទើបនឹងញាស់បានល្អនៅក្នុងស្រះ។ នេះជាលទ្ធភាពមួយដ៏ល្អសម្រាប់ឱ្យកសិករអាចបង្កាត់ និងថែបំប៉នកូនត្រីមេទ្បទីឡាព្យ៉ាបានច្រើន ពីព្រោះត្រីប្រភេទផ្សេងទៀតមិនអាចធ្វើបានដូចប្រភេទត្រីទីឡាព្យ៉ាទេ ដូចនេះវាងាយនឹងងាប់ក្រោយពេលញាស់ជាកូនត្រីហើយ។ ម្យ៉ាងទៀតត្រីទីឡាព្យ៉ាឆាប់ទទួលភាពពេញវ័យបន្តពូជ នៅពេលវាមានទំហំតូចនៅឡើយ ហើយចាប់ផ្តើមផលិតពូជរហូតដោយមិនបានរីកឡើងទម្ងន់បន្តទៀត ។ ប្រសិនបើកសិករមិនចង់ឱ្យត្រីឆាប់ទទួលភាពពេញវ័យរហ័ស កសិករគួរតែថែបំប៉នត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាញី ឈ្មោលដាច់ដោយឡែកពីគ្នា មុនពេលវាមានអាយុពេញវ័យគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីផលិតពូជ។

លក្ខណៈទូទៅ	លក្ខណៈពេញវ័យបន្តពូជ
- ជាប្រភេទត្រីក្រៅស្រុក ស៊ីចំណីចំរុះ - សាច់ត្រីមានរសជាតិឆ្ងាញ់ ប្រជាជនចូលចិត្តចិញ្ចឹម - រយៈពេលចិញ្ចឹម ពី ៦-៨ខែ	- ងាយស្រួលពង កូនក្នុងស្រះធម្មជាតិ - ទំងន់ត្រីមេ ពូជ ៥០-១០០ក្រាម - ទំងន់ត្រីមេ ពូជ ដែលល្អ ពី ១០០-១៥០ក្រាម
- ជាប្រភេទត្រីងាយស្រួលចិញ្ចឹម ឆាប់លូតលាស់ - វាមានទំងន់ពី ១០០-៣០០ក្រាម	- អាយុត្រីមេពូជ ពី ៤-៦ខែ - ប្រវែងត្រីមេពូជ ពី ១០-១២ស.ម

- សីតុណ្ហភាពសមស្រប សម្រាប់ចិញ្ចឹម ពី ២៥- ៣០អង្សារសេ - សីតុណ្ហភាពទាបដែលត្រីអាចរស់នៅបាន ១១អង្សារសេ	- អាចបន្តពូជពី ៦-១០ដង ក្នុង ១ឆ្នាំ - បរិមាណគ្រាប់ពងអាចពងក្នុង ១ឆ្នាំ ៦.០០០ - បរិមាណគ្រាប់ពងអាចពងក្នុង ១ដង ៦០០-១.០០០
- អាចចិញ្ចឹមបានល្អក្នុងទឹកដែលមានកំហាប់អំបិល ២០ភាគពាន់ -ធន់នឹងជំងឺ និងគុណភាពទឹកក្រខ្វក់ ដែលមានកំរិតអុកស៊ីសែនរលាយទាប ពី ២-៣ មីលីក្រាម ក្នុង ១លីត្រទឹក និង pH=៤-៥	សីតុណ្ហភាព ពង-កូនៈ - កំរិតសមស្រប ២៥-៣០អង្សារសេ - កំរិតទាប ២១អង្សារសេ
- កូនត្រីទីឡាព្យ៉ាស៊ីសត្វល្អិតប្លង់តុង ដែលមាននៅក្នុងស្រះ - ត្រីទីឡាព្យ៉ាធំ ស៊ីសត្វល្អិតប្លង់តុង ប្រភេទសត្វល្អិតក្នុងទឹក-នៅស្រទាប់បាត ចក កាកសំណល់បន្លែ ចំណីគ្រាប់ពីរោងចក្រ	កំរិតទំលាក់ពង ១ដង ក្នុងត្រីមេ ១ក្បាលៈ - មានពី ១០០-២.០០០គ្រាប់ពង - ជាមធ្យមមាន ២០០-៤០០គ្រាប់ពង ត្រីមេ ១ក្បាលទំងន់ ២០០ក្រាមផលិតកូនត្រីម្សៅ (កូនត្រីតូចៗ) បានចំនួន ២៥០-៥០០ក្បាល ក្នុងរយៈពេលពី ៤-៥សប្តាហ៍
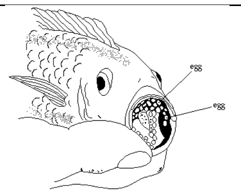 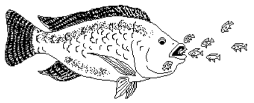	- ត្រីមេទីឡាព្យ៉ា ភ្ញាស់ពងត្រី នៅក្នុងមាត់របស់វា - ពងត្រីនឹងញាស់ក្នុងរយៈពេលពី ៣-៥ថ្ងៃ ហើយក្រោយពេលពងត្រីញាស់ ត្រីមេនៅបណ្តើរកូនពី ៨-១០ថ្ងៃ ទើបវាឈប់បណ្តើរកូន ។

២.៥- របៀបជីកស្រះ សម្រាប់ផលិតកម្មកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ា

ការជីកស្រះផលិតកូនត្រីពូជ ខុសពីការជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រីសាច់ ដូចជាការជីកស្រះបង្កាត់ និងស្រះបំប៉ន ព្រមទាំងគុណភាពដីស្រះនោះ មានឥទ្ធិពលទៅលើផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ។

២.៥.១- ការជ្រើសរើសទីតាំងជីកស្រះ

ការជ្រើសរើសទីតាំងជីកស្រះ សម្រាប់ដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ជាបញ្ហាសំខាន់ និងចំបង ពីព្រោះវាទាក់ទងនឹងការចំណាយ និងការដំណើរការគ្រប់គ្រង ។ ទីតាំងសមស្របសម្រាប់ដំណើរការផលិតកូនត្រី គឺជាទីកន្លែងដែលកសិករងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង និងការត្រួតពិនិត្យមើលស្រះបានរាល់ថ្ងៃ ។ សកម្មភាពទាំងនោះមានដូចជាការដាក់ចំណីការបាចជី ការត្រួតពិនិត្យមើលគុណភាពទឹកស្រះ ការពិនិត្យមើលជំងឺត្រី និងការឃ្លាំមើលអ្នកលួចត្រីជាដើម ។ល ។ ចំពោះកសិករនៅតាមជនបទ ស្រះត្រីគួរតែជីកនៅក្បែរផ្ទះ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង ។ ទីតាំងសមស្របដែលជ្រើសរើសសម្រាប់ជីកស្រះ ត្រូវអនុវត្តតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដូចខាងក្រោម ៖

- គ្មានដើមឈើដុះគ្របម្លប់ពីលើស្រះត្រី (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម)
- គុណភាពដីអាចរក្សាទឹកក្នុងស្រះ បានពេញមួយឆ្នាំ
- ជាទីតាំងត្រូវការពារកុំឱ្យលិចទឹកនៅរដូវវស្សា
- គួរស្ថិតនៅឆ្ងាយពីវាលស្រែ ជាពិសេសស្រះបំប៉នកូនត្រី ដើម្បីកុំឱ្យត្រីស្រែលោតចូល
- ជាទីតាំងនៅឆ្ងាយពីតំបន់ដែលមានប្រើប្រាស់ថ្នាំពុល (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម)
- ស្ថិតនៅជិតផ្ទះ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង ។

ទឹកក្នុងស្រះត្រីទាមទារឱ្យមានពន្លឺព្រះអាទិត្យចាំងចូលដើម្បីឱ្យចំណើធម្មជាតិ (រុក្ខជាតិ និងសត្វប្លង់តុង និង សត្វល្អិតដទៃទៀត) ដែលជាចំណើសំខាន់សម្រាប់ត្រីលូតលាស់បានល្អក្នុងទឹកស្រះ ។ ស្លឹកប្រភេទរុក្ខជាតិមួយចំនួនមានជាតិពុលគួរកុំឱ្យមាននៅក្នុងស្រះត្រី ដើម្បីកុំឱ្យត្រីងាប់ ។

ស្រះត្រីសមស្របគ្មានដើមឈើដុះគ្របម្លប់ពីលើស្រះ

ស្រះត្រីមិនសមស្របបើស្ថិតនៅក្នុងតំបន់មានការប្រើប្រាស់ថ្នាំពុល

២.៥.២- គុណភាពដី សម្រាប់ស្រះចិញ្ចឹមត្រី

ដីដែលមានដីឥដ្ឋភាគច្រើនជាប្រភេទដីល្អ និងតម្រូវការចាំបាច់ក្នុងការជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រីដើម្បីរក្សាទឹកក្នុងស្រះត្រីឱ្យបានយ៉ាងហោចណាស់ពី ៦-៨ខែ ។ ដីឥដ្ឋដែលមានសារជាតិល្បប់ (ដីជីវជាតិល្អ pHមាននៅក្នុងចន្លោះ ៦.៥-៨) ជាប្រភេទដីសមស្របសម្រាប់ការចិញ្ចឹមត្រី ពីព្រោះវាអាចរក្សាទឹកក្នុងស្រះបានយូរ និងថែមទាំងផ្តល់ជីដល់ស្រះត្រីទៀតផង ។

ការពិនិត្យមើលគុណភាពដី

ជីករណ្តៅមួយដែលមានអង្កត់ផ្ចិត ០,៦ម៉ែត្រ និងជម្រៅ ០,៨ម៉ែត្រ រួចចាក់ទឹកបំពេញ ហើយរង់ចាំរយៈពេល ២-៣ថ្ងៃ ។ ប្រសិនបើមានឃើញនៅសល់ទឹកខ្លះ នោះបញ្ជាក់ថាដីប្រភេទនោះអាចជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រីបាន ។

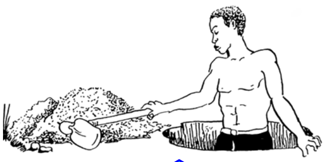

សកម្មភាពជីករណ្តៅ

ចាក់ទឹកបំពេញ

២ថ្ងៃក្រោយនៅមានទឹកក្នុងរណ្តៅ

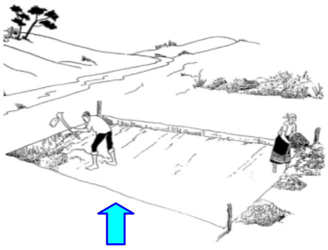

អាចជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រីបាន

២.៥.៣- របៀបជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រី

ការជីកស្រះត្រីសម្រាប់ផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ា គឺមានការខុសគ្នានឹងការជីកស្រះចិញ្ចឹមត្រីយកសាច់ ។ ការជីកស្រះផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ា ត្រូវអនុវត្តតាមរបៀបជីកដូចខាងក្រោម ៖

- ស្រះត្រីមេពូជគួរជីកឱ្យមានទំហំពី ២០០-៣០០ម៉ែត្រការ៉េ

- ស្រះបំប៉នកូនត្រីត្រូវជីកឱ្យមានទំហំពី ៨០-១៥០ម៉ែត្រការ៉េ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការគ្រប់គ្រង
- ស្រះត្រីទាំងអស់ត្រូវជីកឱ្យមានរាងជាចតុកោណកែង ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការប្រមូលផល
- ស្រះត្រីត្រូវជីកឱ្យមានជម្រៅរាក់ល្មមពី ០,៨-១ម៉ែត្រ
- បាតស្រះត្រូវជីកឱ្យមានជំរាលទៅជ្រុងម្ខាងនៃស្រះ ព្រោះក្រោយពេលបូមទឹកចេញពីស្រះ ទឹកនឹងដក់នៅជ្រុងម្ខាងនៃស្រះ ពេលនោះកសិករនឹងស្រួលក្នុងការប្រមូលផល ។
- គ្រប់ជ្រុងទាំង ៤ នៃស្រះត្រី ត្រូវជីកឱ្យមានជំរាល ១ៈ ២ (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម) ដើម្បីមានប្រយោជន៍មិនត្រឹមតែការបង្កើតឱ្យមានលក្ខខណ្ឌល្អសម្រាប់ស្រះចិញ្ចឹមត្រី ឱ្យមានសម្បូរខ្យល់អុកស៊ីសែន និងចំណី ធម្មជាតិនៅក្នុងស្រះត្រីប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែភាពជំរាលនៃជ្រុងស្រះនេះជាទីកន្លែងបង្កាត់ពងត្រីទីឡាព្យ៉ា ។

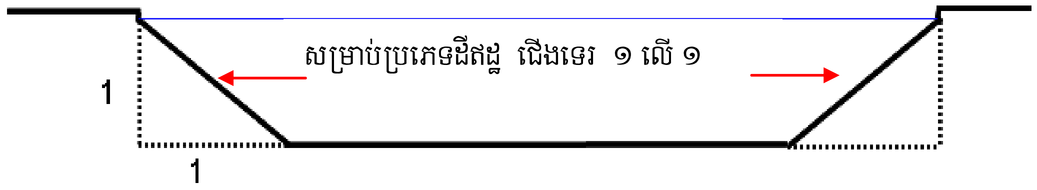

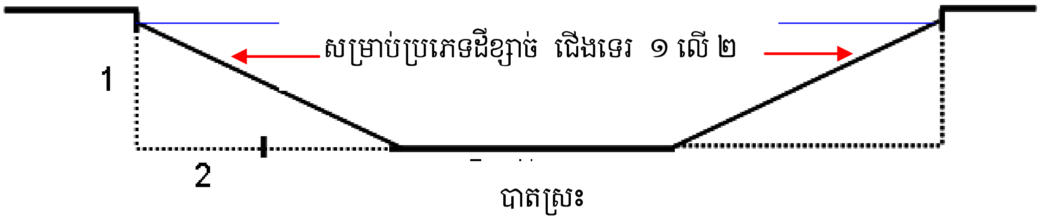

ស្រះត្រីជីកបានល្អតាមបច្ចេកទេស

ងាយធ្វើឱ្យទឹកស្រះប្រែពណ៌បៃតង

អាចម៍ដីដែលជីកបានត្រូវយកមកធ្វើជាភ្លឺស្រះ ។ ជាទូទៅដីនៅស្រទាប់លើជាប្រភេទដីមានជីវជាតិល្អ ហើយត្រូវយកមកក្រាលលើភ្លឺស្រះ ដើម្បីទុកដាំស្មៅ កុំឱ្យទឹកភ្លៀងហូរច្រោះបាក់ភ្លឺស្រះ ។ ក្នុងពេលជីកស្រះត្រីបើកសិករមានលទ្ធភាពគួរដាក់បំពង់បង្ហូរក្នុងភ្លឺស្រះ ដើម្បីទុកសម្រាប់បង្ហូរទឹក ចេញ ចូលស្រះត្រី ម្យ៉ាងទៀតកសិករអាចជីកជាចង្អូរ តភ្ជាប់ពីស្រះត្រីទៅវាលស្រែ (ក្នុងករណីមានស្រែជាប់នឹងស្រះត្រីដែលកំពុងជីក) ដើម្បីឱ្យត្រីទៅស៊ីចំណីក្នុងវាលស្រែ (សម្រាប់ការថែបំប៉នកូនត្រីមានទំហំធំ) ។

២.៦- ការរៀបចំស្រះ មុនពេលដាក់ត្រីមេពូជ

ការរៀបចំស្រះជាចំណុចចាប់ផ្តើមសំខាន់ ក្នុងដំណើរការផលិតកូនត្រីពូជ។ ក្រោយពេលជីកស្រះត្រីរួចហើយ ទាមទាររៀបចំស្រះឱ្យបានល្អត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេសដូចខាងក្រោម មុនពេលដាក់ត្រីមេពូជបង្កាត់ ឬ ដាក់កូនត្រីបំប៉ន ៖

- ❑ ស្រះផលិតកូនត្រីពូជ ត្រូវជៀសវាងកុំឱ្យមានត្រីស្រែ
- ❑ ទឹកស្រះត្រូវឱ្យមានសម្បូរចំណីធម្មជាតិ (ប្លង់តុង) ដែលជាចំណីសំខាន់សម្រាប់ត្រី
- ❑ ទឹកស្រះត្រីត្រូវមានកំរិត pH (ជាតិជូរ)ពី ៦,៥-៨
- ❑ ទឹកស្រះត្រូវធ្វើឱ្យមានសម្បូរខ្យល់អុកស៊ីសែន

ក្នុងករណីខ្លះ បើកសិដ្ឋានផលិតកូនត្រីពូជនៅជាប់នឹងវាលស្រែដែលសម្បូរត្រីស្រែ ស្រះត្រីក្នុងកសិដ្ឋាននោះ ត្រូវបាំងព័ទ្ធជុំវិញដោយរនាំងសំណាញ់ប្លាស្ទិក (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម) ឬក៏លើកភ្លឺស្រះឱ្យខ្ពស់ ដើម្បីជៀសវាងត្រីស្រែលោតចូលក្នុងស្រះបង្កាត់ និងស្រះបំប៉នកូនត្រីពូជ ។

ការព័ទ្ធសំណាញ់ជុំវិញស្រះផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាមុនពេល និងក្រោយពេលដាក់ត្រីមេពូជបង្កាត់ ឬ ថែបំប៉ន

២.៦.១- ការស្តារភក់បាតស្រះ

នៅស្រទាប់ខាងលើភក់បាតស្រះ ជាមជ្ឈដ្ឋានរស់នៅដ៏ល្អរបស់ពពួកវារីសត្វ ដូចជា ខ្យង ខ្ចៅ និង ជន្លេន ជាដើមដែលជាចំណីអាហារសំខាន់សម្រាប់ត្រី ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយភក់បាតស្រះមិនឱ្យមានជម្រៅលើសពី ២០ សង់ទីម៉ែត្រ ព្រោះវាធ្វើឱ្យបរិមាណខ្យល់អុកស៊ីសែនក្នុងទឹកស្រះថយចុះ និងកើនឡើងឧស្ម័នពុលដូចជា ឧស្ម័នមេតាន និង អាម៉ូនីញាក់ (CH_4, NH_3)។ រៀងរាល់ឆ្នាំ ក្រោយពីប្រមូលផលត្រីរួច ស្រះចិញ្ចឹមត្រីត្រូវបូមសំអាត និងបារភក់បាតស្រះចេញដោយទុកមិនឱ្យលើសពី ២០សង់ទីម៉ែត្រ ។

២.៦.២- ការប្រើប្រាស់កំបោរ និងជី

ការប្រើប្រាស់កំបោរក្នុងការរៀបចំស្រះមានសារៈសំខាន់ណាស់ ព្រោះវាបានកែលំអគុណភាពទឹកពីអាស៊ីត មកបាសបំបាត់ភាពល្អក់នៃទឹកសម្លាប់ត្រីកាច សត្វល្អិតបំផ្លាញកូនត្រី សម្លាប់មេរោគ និងជួយដល់ការប្រើប្រាស់ជី កែលំអគុណភាពទឹកឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព។ កំបោរដែលយកមកប្រើប្រាស់នេះ ជាប្រភេទម្សៅកំបោរសលាបជញ្ជាំងផ្ទះ ការប្រើប្រាស់កំបោរសសម្រាប់រៀបចំស្រះ ត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម៖

- ❑ សម្រាប់បាចនៅលើផ្ទៃបាតស្រះ ក្រោយពេលស្តារភក់បាតស្រះ ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ក្នុងកំឡុងពេលរៀបចំស្រះ

- ចំពោះស្រះថ្មី គួរប្រើកំបោរសពី ៣-៥គ.ក្រ ក្នុង ១០០ម២ ។ ស្រះចាស់ ពី ៨-១០គ.ក្រ ក្នុង ១០០ម២ ។ ជាទូទៅបរិមាណកំបោរគួរប្រើទៅតាមកំរិតជាតិជូរ (pH) នៃដី ដូចតារាងបញ្ជាក់ខាងក្រោម ។
- កំបោរសត្រូវលាយជាមួយទឹកក្នុងធុងដែក រួចយកឈើកូរឱ្យរលាយ ទើបយកទៅបាចសព្វពេញផ្ទៃស្រះ។ ត្រូវជៀសវាងការយកកំបោរសទៅលាយជាមួយទឹកក្នុងធុងជ័រ ដែលបណ្តាលឱ្យក្តៅ និងរលាយធុងជ័រនោះ ហើយគួរជៀសវាងការដកដង្ហើមស្រូបយកផ្សែង ឬ ម្សៅកំបោរស ។
- ក្រោយពីបាចកំបោរហើយ គួរទុកស្រះហាលថ្ងៃ រយៈពេលពី ១- ២ថ្ងៃ ។

កំរិត pH	ប្រភេទដី	បរិមាណកំបោរត្រូវប្រើ(គ.ក្រ ក្នុង ១០០ម២)
៤-៥	អាស៊ីតខ្ពស់	២០
៥-៦,៥	អាស៊ីតមធ្យម	១០
៦,៥-៧,៥	ធម្មតា	៥
៧,៥-៨,៥	ជាតិបាស	២
៨,៥-៩,៥	ជាតិបាស ខ្លាំង	0

ការបាចកំបោរសលើផ្ទៃបាតស្រះ ចាស់ និង ថ្មី

- រួចបង្ហូរទឹកចូលក្នុងស្រះប្រមាណ ១ ភាគ ៣ នៃបរិមាណទឹកសរុប ដោយឆ្លងកាត់តម្រង រួចទុកស្រះរយៈពេល ២-៣ថ្ងៃ។
- ដាក់លាមកសត្វ ឬ អាចដាក់បន្ថែមរុក្ខជាតិបៃតងទៅក្នុងស្រះតូចមួយរួចទុករយៈពេលពី ៣-៥ថ្ងៃ ទើបទឹកក្នុងស្រះក្លាយជាទឹកជី ពេលនោះយើងអាចដួសទឹកនោះមកដាក់ចូលក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រីបាន។ នេះជាវិធីមួយដ៏ល្អដែលយើងគួរយកមកអនុវត្ត ព្រោះវិធីនេះកាត់បន្ថយបានទូវការប្រើប្រាស់បរិមាណអុកស៊ីសែនពីក្នុងស្រះ។
- បន្ទាប់មកកសិករអាចបង្ហូរទឹកចូលក្នុងស្រះឱ្យពេញល្មមតាមតម្រង និងត្រូវយកបន្ទះក្តារដាក់ទ្រពីក្រោម កម្លាំងទឹកហូរដើម្បីជៀសវាងការធ្វើឱ្យទឹកស្រះល្អក់ ។
- ក្នុងករណីទឹកស្រះមិនទាន់មានពណ៌បៃតងល្អ កសិករអាចលែលកដាក់ជីបន្ថែមបន្តិចទៀត រហូតដល់ទឹកស្រះមានពណ៌បៃតងល្អ ។

នៅពេលទឹកស្រះមានពណ៌បៃតងល្អ នោះបញ្ជាក់ថាទឹកស្រះនោះមានសម្បូរពពួកសត្វល្អិត ដែលហៅថា សត្វបួងតុង

និងមានពពួករុក្ខជាតិថ្នាក់ទាប ដែលហៅថា រុក្ខជាតិប្លង់តុង ហើយវាជាចំណីធម្មជាតិយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់ការរស់នៅរបស់ត្រី។ យើងអាចត្រួតពិនិត្យវត្តមាន សត្វប្លង់តុងបាន តាមរយៈការដួសទឹកពីជ្រុងម្ខាងនៃស្រះដោយប្រើក្រមា រួចយកកែវដួសទឹកចេញពីក្រមា ពេលនោះយើងនឹងសង្កេតឃើញសត្វល្អិតតូចៗនៅក្នុងកែវ (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម)។

របៀបត្រួតពិនិត្យប្លង់តុងក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រី

រូបភាពសត្វល្អិតប្លង់តុងក្នុងកែវ

ក្នុងករណីទឹកស្រះមិនទាន់មានពណ៌បៃតងល្អ កសិករអាចប្រើជីគីមីបន្ថែមដូចជា ជីអ៊ុយរ៉េ និងជីដេអាប៉េ (ដូចមានរូបភាពបង្ហាញ) ក្នុងកំរិតជីអ៊ុយរ៉េ ៣០០ក្រាម និងជីដេអាប៉េ ១០០ក្រាម ក្នុងផ្ទៃទឹកស្រះ ១០០ម²។ ប៉ុន្តែយើងក៏អាចប្រើជីធម្មជាតិដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ ។ នៅពេលទឹកស្រះមានពណ៌បៃតងហើយ យើងត្រូវបញ្ឈប់ការប្រើប្រាស់ជីភ្លាម ។

ប្រភេទជីគីមី ដេអាប៉េ និងជី អ៊ុយរ៉េ

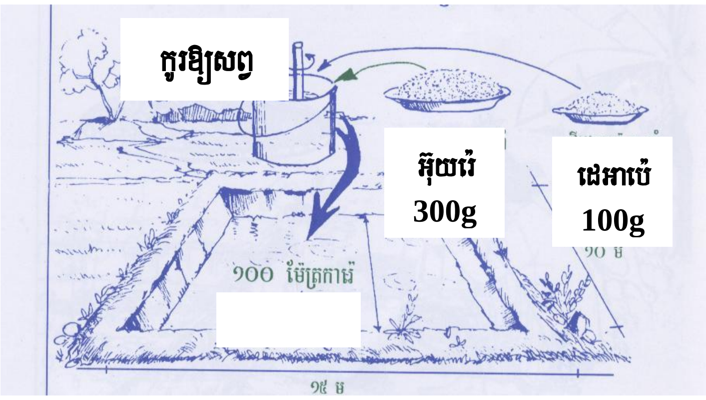

ការប្រើប្រាស់ជីគីមីនៅក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រី ១០០ម²

២.៦.៣- ការត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹក

<u>ការវាស់វែងកំរិតថ្លានៃទឹកស្រះ</u>- យើងអាចប្រើថាសដែក ឬ ឈើដែលមានលាបពណ៌ស និងខ្មៅឆ្លាស់គ្នាដូចរូបភាពខាងក្រោមបានបញ្ជាក់ ដើម្បីធ្វើការវាស់ស្ទង់មើលកំរិតថ្លានៃទឹក ។ ថាសដែក ឬ ឈើនោះ ជាទូទៅមានរាងមូល មានអង្កត់ផ្ចិតពី ២០ ទៅ ២៥ស.ម ហើយត្រូវតភ្ជាប់ដោយដងឈើ ឬ ខ្សែ ដែលមានគំនូសក្រិតជាសង់ទីម៉ែត្រ ដើម្បីវាស់វែងកំពស់ទឹក។ យើងអាចធ្វើការវាស់ស្ទង់មើលកំរិតថ្លានៃទឹក ដោយដាក់ថាសដែក ឬ ឈើនោះ ជម្រុជទៅក្នុងទឹកបន្តិចម្តងៗ រហូតដល់ជម្រៅទឹកដែលយើងនៅមើលឃើញពណ៌ស-ខ្មៅនៃថាសនោះ ។ បើសិនជាថាសដែកនោះនៅមើលឃើញក្នុងជម្រៅទឹក ៣០ស.ម នោះបញ្ជាក់ថា ទឹកស្រះនោះមិនមានភាពល្អក់។ ផ្ទុយទៅវិញក្នុងករណីថាសដែកមិនអាចមើលឃើញភ្លាមៗ ពេលដាក់ចូលក្នុងទឹកនោះបញ្ជាក់ថាទឹកស្រះនោះល្អក់ ឬមានជីច្រើនពេក (ដែលភាគច្រើនមានពណ៌បៃតង ខ្លាំង) ។

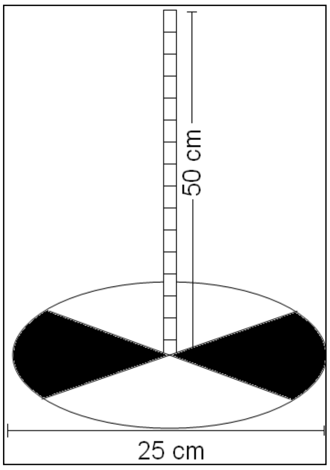

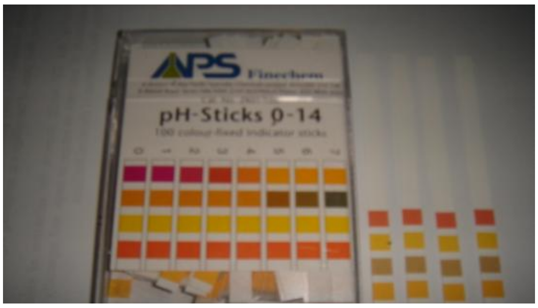

ថាស **Secchi Disc** សម្រាប់វាស់គុណភាពទឹក និងក្រដាស **pH** សម្រាប់វាស់កំរិតជាតិអាស៊ីតក្នុងទឹកស្រះ

<u>ការវាស់វែងជាតិជូរ ឬ ជាតិអាស៊ីតនៃទឹកស្រះ</u>- យើងអាចធ្វើការវាស់វែងកំរិតជាតិអាស៊ីត ឬជាតិបាសនៃទឹកស្រះចិញ្ចឹមត្រី ដែលគេហៅថា pH ដោយប្រើក្រដាស pH ជ្រលក់ទៅក្នុងទឹកស្រះនោះ (ដូចរូបភាពខាងលើ) ឬ ម្យ៉ាងទៀតបើមានលទ្ធភាពគេប្រើម៉ាស៊ីនវាស់តែម្តង ។ ក្រោយពេលជ្រលក់ទៅក្នុងទឹករួច យើងយកវាមកផ្ទៀងលើ គំរូក្រដាស pH ដែលមានបញ្ជាក់ជាតួលេខ ។ បើ pH តូចជាង 7 (pH តូចជាង ៧) នោះបញ្ជាក់ថា ទឹកស្រះនោះមានជាតិ អាស៊ីត បើ $pH \le 5$ (pH តូចជាងឬស្មើ ៥) ទឹកស្រះមានជាតិអាស៊ីតខ្លាំង ដែលធ្វើឱ្យត្រីពិបាករស់នៅ និងមិនអាចរីកធំ ធាត់បាន ។ ក្នុងករណីនេះ យើងអាចប្រើកំបោរ ដើម្បីកែលំអទឹកស្រះដែលមានជាតិអាស៊ីតមកត្រឹម pH = ៦,៥-៨,៥បាន ។

២.៧- ការជ្រើសរើសត្រីមេពូជដាក់បង្កាត់

នៅក្នុងផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ត្រីមេពូជជាបញ្ហាសំខាន់ដែលតែងតែត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីដំណើរការផលិតកូនត្រីទទួលបានជោគជ័យ និងបំពេញបានតាមតម្រូវការរបស់កសិករចិញ្ចឹមត្រី ។ តាមលក្ខណៈបច្ចេកទេសត្រីមេពូជត្រូវគ្រប់គ្រងថែរក្សាឱ្យបានល្អ ដូចបានបញ្ជាក់ក្នុងចំណុចខាងក្រោម (២.១៥) ហើយត្រូវព្យាយាមជ្រើសរើសយកត្រីមេពូជដែលល្អមកដាក់បំប៉ន មុនពេលរៀបចំដំណើរការបង្កាត់ ។ ជាធម្មតា ត្រីមេពូជត្រូវជ្រើសរើសយកពីប្រភពមេបាររបស់វាដែលបានថែរក្សា និងគ្រប់គ្រងបានល្អត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស ។ ការផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ាពីស្រះដីជាលទ្ធភាព និងជាមុខរបរមួយល្អសម្រាប់កសិករ ងាយរកប្រាក់ចំណេញបាន បើសិនកសិករមានត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាល្អ ។ ខាងក្រោមនេះជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យក្នុងការជ្រើសរើសត្រីមេពូជ ទីឡាព្យ៉ាគុណភាពល្អ៖

- ប្រភពមេបាល្អ ឬទីកន្លែង (តំបន់) ដែលត្រីមេពូជរស់នៅ (សូមមើលមេរៀនចំណុច ២.១៥)
- យកពីត្រីមេបាល្អ ដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រង និងថែបំប៉នបានត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស
- ត្រីមេពូជជំនាន់ថ្មីពេញវ័យលូតលាស់ល្អ
- ដងខ្លួនភ្លឺថ្លា (ទាំងទ្រង់ទ្រាយ ស្រកា និងព្រុយ)
- លើដងខ្លួនគ្មានរបួស ឬ ដាំ ដំបៅ រលាក និងគ្មានជំងឺ
- មានការលូតលាស់ល្អ (ទាំងទំហំ និងអាយុ) ។

មុននឹងធ្វើការដឹកជញ្ជូន និងជ្រើសរើសត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា សម្រាប់រៀបចំដំណើរការសកម្មភាពបង្កាត់

កសិករផលិតកូនត្រីពូជត្រូវស្គាល់អត្តសញ្ញាណត្រីពូជទីឡាព្យ៉ា ញី ឈ្មោល ឱ្យបានច្បាស់លាស់ ដើម្បីជៀសវាងការយល់ច្រឡំរវាងភេទទាំងពីរនេះ ។ រូបភាពខាងក្រោមនេះ គឺជាការបង្ហាញភាពខុសគ្នានៃលក្ខណៈភេទ ញី ឈ្មោល របស់ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា ។ ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា ញី មានរន្ធ ២ នៅលើដុំពក មួយសម្រាប់បញ្ចេញទឹកនោម និង មួយទៀតសម្រាប់បញ្ចេញពងត្រី ។ ចំណែកត្រីមេពូជ ឈ្មោល មានរន្ធតែ ១ សម្រាប់បញ្ចេញទឹកនោម និងស្ពែម ។

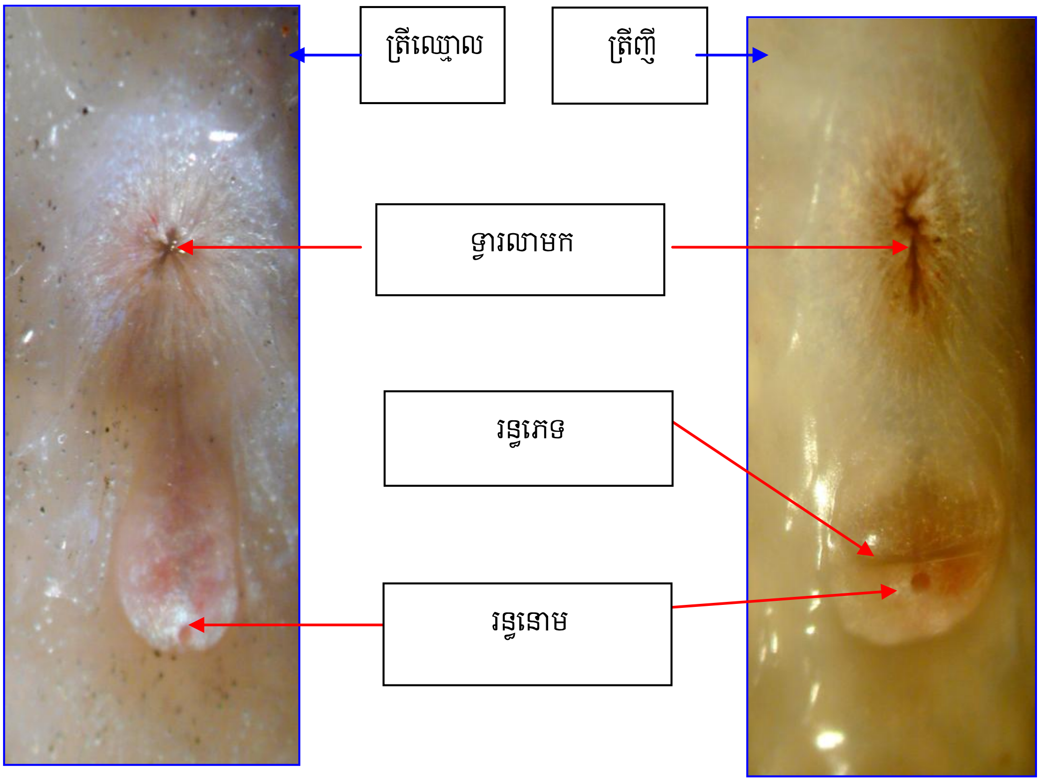

២.៨- ការដឹកជញ្ជូនត្រីមេពូជ

ការដឹកជញ្ជូនត្រីមេពូជឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស ពីកសិដ្ឋានមួយទៅដាក់កន្លែងបំប៉ន ឬ បង្កាត់នៅកសិដ្ឋានមួយទៀតមានសារៈសំខាន់ណាស់ ដើម្បីជៀសវាងត្រីមេពូជងាប់ក្នុងរយៈពេលដឹកជញ្ជូន និងដើម្បីផលិតកូនត្រីពូជឱ្យមានគុណភាពល្អ។ ខាងក្រោមនេះ ជាលក្ខណៈបច្ចេកទេសសំខាន់ៗ នៃការដឹកជញ្ជូនត្រីមេពូជ ៖

- ជាដំបូង ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់រើសយកត្រីមេពូជ ដែលមានគុណភាពល្អ ដោយអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រនៅចំណុចមេរៀន ២.៧
- ក្នុងពេលជ្រើសរើសត្រីមេពូជ ឬចាក់អ័រមូន ត្រូវចាប់ត្រីថ្នមៗ កុំឱ្យត្រីមានរបួស ដែលនាំឱ្យត្រីមេពូជអន់គុណភាព ។
- ត្រីមេពូជដែលបានជ្រើសរើសហើយ ត្រូវរក្សាទុកក្នុងហាប៉ា ឬអាងសីម៉ង់ ហើយកុំផ្តល់ចំណីឱ្យស៊ី ១ថ្ងៃ មុនពេលដឹកជញ្ជូន ។
- ការចាប់ត្រី ត្រូវជៀសវាងធ្វើនៅពេលយប់ ដើម្បីកុំឱ្យត្រីងាប់ ពីព្រោះនៅពេលយប់ទឹកស្រះខ្វះខ្យល់អុកស៊ីសែន
- បើដឹកជញ្ជូនផ្លូវជិតៗ យើងអាចប្រើធុង ឆ្នាំង ឬ សម្ភារៈផ្សេងៗទៀត ដែលអាចដឹកជញ្ជូនបាន តែត្រូវ ឱ្យស្អាតគ្មានជាតិពុល ។

- ក្នុងករណីដឹកជញ្ជូនផ្លូវឆ្ងាយ ត្រូវរៀបចំថង់ប្លាស្ទិក ដែលមានទំហំ ៦០x៨០ស.ម និង ត្រូវមានខ្យល់អុកស៊ីសែនសម្រាប់បញ្ចូលក្នុងថង់ត្រី ។ ក្នុងករណីខ្លះ យើងអាចប្រើអំបិល ឬ មេទីឡែនពណ៌ខៀវ ក្នុងកំរិតតែ ២ក្រាម ក្នុង១លីត្រទឹក ដើម្បីសម្លាប់មេរោគ និងបាក់តេរី ដែលអាចមានក្នុងថង់កូនត្រី ។
- ក្នុង ១ថង់ យើងអាចដាក់ត្រីមេពូជពី ២-៥ក្បាល អាស្រ័យទៅនឹងទំហំត្រីមេពូជ និងចំងាយផ្លូវត្រូវដឹកជញ្ជូន
- ទឹកដែលត្រូវដាក់ក្នុងថង់ ឬ ធុងត្រីដឹកជញ្ជូន ត្រូវយកចេញពីស្រះដែលត្រីមេពូជរស់នៅ
- ការដឹកជញ្ជូនត្រី គួរធ្វើនៅពេលព្រឹក ព្រោះអាកាសធាតុនៅត្រជាក់ល្អ
- ក្នុងករណីដឹកជញ្ជូនតាមកង់ ឬ ម៉ូតូ ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យត្រីត្រូវកំដៅថ្ងៃខ្លាំង ។

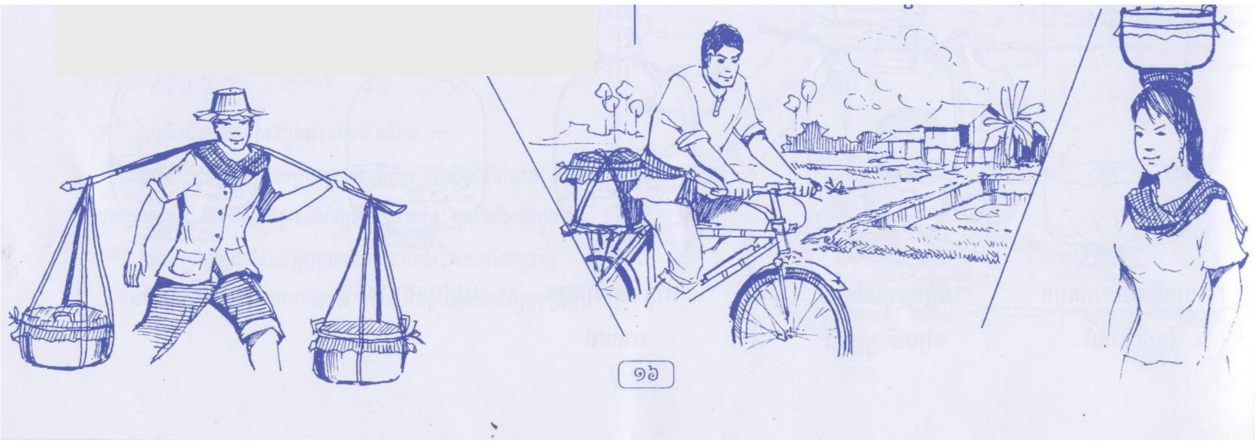

របៀបដឹកជញ្ជូនត្រីក្នុងចម្ងាយផ្លូវជិត១ ដោយប្រើធុង ឆ្នាំង ឬ សម្ភារៈស្អាតល្អផ្សេង១ទៀត

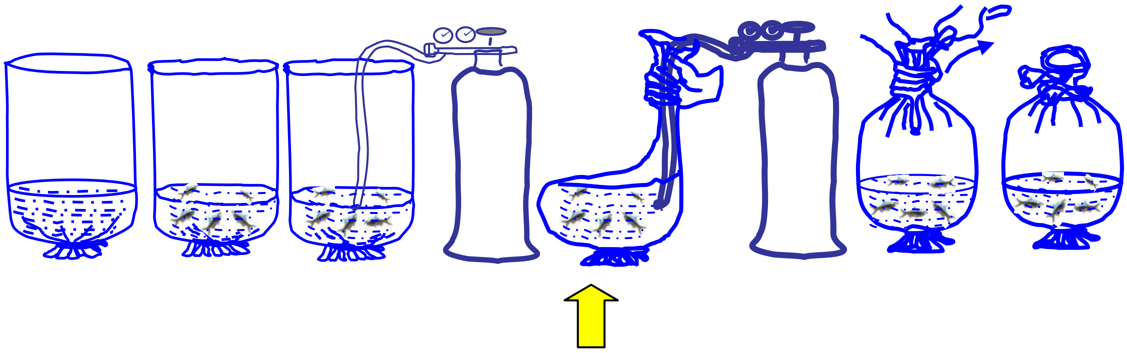

ក្នុងករណីដឹកជញ្ជូនត្រីផ្លូវឆ្ងាយ ត្រូវប្រើថង់ប្លាស្ទិក និងត្រូវបំពេញដោយខ្យល់អុកស៊ីសែន

២.៩- ការដាក់ត្រីមេពូជបង្ខាត់ក្នុងស្រះ

ការផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ាជាលក្ខណៈគ្រួសារ កសិករដែលមានស្រះត្រីតែមួយក៏អាចផលិតកូនត្រីពូជបានដែរ ប៉ុន្តែត្រូវទាមទារឱ្យមានហាប៉ា ១ ឬ ២ សម្រាប់បំប៉នកូនត្រីទីឡាព្យ៉ា ដែលចាប់ចេញពីស្រះ (សូមមើលរូបខាង ក្រោម)។ ហាប៉ាមានតួនាទីសំខាន់សម្រាប់បំប៉នកូនត្រីទំហំតូច១ រហូតដល់មានទំហំធំ (៣-៥ស.ម)។ នៅតាមជនបទកសិករខ្លះមានស្រះ ២-៣ នេះបានផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យកសិករដំណើរការផលិតកូនត្រីបានយ៉ាងងាយស្រួល ។ ក្នុងករណីនេះជាទូទៅកសិករផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យ៉ាបានច្រើនជាង កសិករដែលមានស្រះត្រីតែមួយ ។

ការចាប់កូនត្រីទីឡាព្យ៉ាពីស្រះ ដោយប្រើថ្នង　　　　មកដាក់បំប៉នក្នុងហាប៉ា ក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រី

២.៩.១- ការជ្រើសរើសត្រីមេពូជ

ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា ដែលមានទំហំពី ៥០-១០០ក្រាម ក្រោយពេលចិញ្ចឹមបានរយៈពេល ៦ខែ ជាទំហំត្រីមេពូជពេញវ័យល្អសម្រាប់ដាក់បង្កាត់ ក្នុងស្រះបាន ។ ចំពោះត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា ដែលមានទំងន់ ១០០-១៥០ក្រាម គឺជាទំហំត្រីមេពូជដែលល្អជាងគេ បើសិនជាយើងថែរក្សាគ្រប់គ្រងវាបានល្អ ។ ដង់ស៊ីតេដាក់បង្កាត់ក្នុងស្រះ អាចមានពី 0,៥-១ ក្បាលក្នុង ១ម៉ែត្រការ៉េស្រះ និងដង់ស៊ីតេភេទដាក់បង្កាត់ គឺមាន ញី ២ និង ឈ្មោល ១។ ចំណែកការជ្រើសរើសត្រីមេពូជដាក់បង្កាត់ ត្រូវគោរពទៅតាមមេរៀនដែលបានបញ្ជាក់នៅចំណុច ២.៧ ខាងលើ ។

២.៩.២- ការដាក់បង្កាត់ត្រីមេពូជ

ត្រីទីឡាព្យ៉ាធ្វើការបន្តពូជស្ទើររៀងរាល់ខែ កាលបើវាក្លាយជាត្រីមេពូជពេញវ័យល្អ និង មានការគ្រប់គ្រងបានត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស។ ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា ជាប្រភេទត្រីថែរក្សាពង និងកូនទើបនឹងញាស់បានយ៉ាងល្អ នៅក្នុងស្រះ។ នេះបានផ្តល់លទ្ធភាពដល់កសិករនៅតាមជនបទ អាចធ្វើការបង្កាត់ ភ្ញាស់ និងបំប៉នកូនត្រីម្សៅទីឡាព្យ៉ា (កូនត្រីតូចៗ)បាន។ ត្រីទីឡាព្យ៉ាជាប្រភេទត្រីមួយងាយស្រួលក្នុងការផលិតកូន ពីព្រោះវាថែរក្សាការពារកូនរបស់វាបានល្អ ដែលប្រភេទត្រីផ្សេងទៀតមិនអាចធ្វើបាន ដោយសារកូនត្រី ក្រោយពេលញាស់ហើយវាងាយងាប់ទៅវិញ ។ ខាងក្រោមនេះ ជាលក្ខណៈនៃការបង្កាត់ ភាស់ពងត្រីទីឡាព្យ៉ាក្នុងស្រះ ប្រភេទត្រី *Oreochromis niloticus*៖

- ក្រោយពេលដាក់ត្រីមេពូជបង្កាត់ក្នុងស្រះ ត្រីទីឡាព្យ៉ានឹងស៊ាំនឹងបរិយាកាសក្នុងទឹកស្រះ រយៈពេលពី ៣-៤ថ្ងៃ
- ក្រោយមក ត្រីឈ្មោលកំណត់រកទីកន្លែងធ្វើសំបុកនៅបាតស្រះ ឬនៅជើងទេរស្រះ ដើម្បីឱ្យត្រីមេចូលពង ។ ត្រីឈ្មោលធ្វើសំបុក ដោយប្រើមាត់របស់វារំលីងដីភក់ រាងជារង្វង់ដែលមានអង្កត់ផ្ចិតពី ២០-៣០ស.ម (សង់ទីម៉ែត្រ) ជម្រៅពី ៥-៨ ស.ម (សូមមើលរូបភាពលេខ ១ ខាងក្រោម)
- រួចត្រីឈ្មោលទាក់ទាញ ត្រីញីឱ្យចូលសំបុក ហើយហែលឆ្វាត់ឆ្វែងចែចង់ជាមួយត្រីញី
- បន្ទាប់មក ត្រីញីក៏ទម្លាក់ពងទៅក្នុងសំបុក ហើយពេលនោះត្រីឈ្មោលក៏បាញ់ស្ពែមទៅលើគ្រាប់ពង
- រួចត្រីញីបឺតយកគ្រាប់ពងរបស់វាចូលក្នុងមាត់ ហើយចាកចេញពីសំបុក (សូមមើលរូបភាពលេខ២-៣)។ ត្រីឈ្មោលបន្តយាមសំបុកពង ហើយទាក់ទាញត្រីញីផ្សេងទៀតឱ្យចូលពងក្នុងសំបុករបស់វា។ ការធ្វើសកម្មភាពទាំងនេះមានរយៈពេលតិចជាង ១ថ្ងៃ។

- ពងត្រីត្រូវបានភ្ញាស់នៅក្នុងមាត់ត្រីមេទីឡាព្យ៉ា រយៈពេលពី ៣-៥ថ្ងៃ។ កូនត្រីម្សៅ (កូនត្រីតូចៗ) ដែលទើបនឹងញាស់ ត្រូវបានត្រីមេរបស់វានៅបន្តតាមថែរក្សារយៈពេលពី ៥-៧ថ្ងៃ បន្ថែមទៀត។ នៅពេលត្រីមេជួបឧបសគ្គ វាហាមាត់របស់វាឱ្យកូនត្រីរត់ចូលក្នុងមាត់ ដើម្បីគេចពីសត្រូវ (សូមមើលរូបភាពលេខ ៤)
- ត្រីមេវាមិនស៊ីអាហារ ក្នុងកំឡុងពេលវាកំពុងភ្ញាស់ពងក្នុងមាត់ និងនៅពេលវាថែរក្សាកូនទើបញាស់
- ប្រមាណ ១សប្តាហ៍ក្រោយមក បន្ទាប់ពីត្រីមេឈប់បណ្តើរកូន ត្រីមេនឹងអាចបន្តពូជសារជាថ្មីថែមទៀត
- កូនត្រីក្រោយពេលត្រីមេចាកចេញពីវា ពួកវាចូលចិត្តហែលជាហ្វូង ដែលងាយស្រួលឱ្យកសិករអាចចាប់វាបានដោយប្រើថ្នងដួស។

រូបភាពទី ១

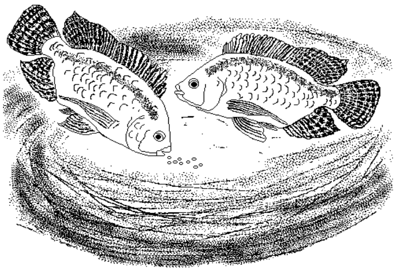

រូបភាពទី ២

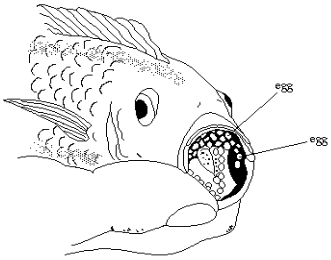

រូបភាពទី ៣

រូបភាពទី ៣

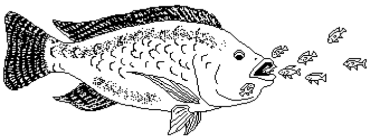

រូបភាពទី ៤

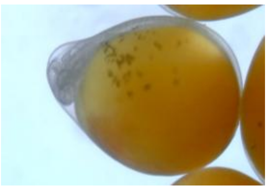

ដំណាក់កាលវិវត្តន៍ពងត្រីទីឡាព្យ៉ា ដល់ដំណាក់កាលកូនត្រីម្សៅ

អាយុ ១១ ថ្ងៃ

អាយុ ៧ ថ្ងៃ

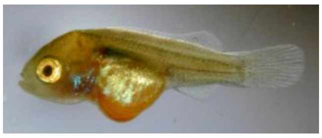

២.១០- ប្រភេទចំណី និងការផ្តល់ចំណី

កូនត្រីទីឡាព្យ៉ាដែលចាប់បានពីស្រះបង្កាត់ ជាទូទៅមានទំហំខុសគ្នា១ ហើយត្រូវរែងវាដោយប្រើថ្នងដូចក្នុងរូបភាពខាងក្រោម ដើម្បីទទួលបានកូនត្រីមានទំហំប៉ុន១គ្នា មកបំប៉នក្នុងហាប៉ា ឬ ស្រះ ។ វិធីនេះធ្វើឡើងដើម្បីឱ្យកូនត្រីមានការលូតលាស់ល្អក្នុងពេលតែមួយ និងទទួលបានអត្រារស់ខ្ពស់ ជៀសវាងកូនត្រីដែលមានទំហំធំ ដណ្តើមស៊ីចំណីពីកូនត្រីមានទំហំតូច ។

កូនត្រីមានទំហំតូចរត់ចេញពីថ្នង តាមក្រឡាសំណាញ់ នៅសល់កូនត្រីមានទំហំធំ

ចំណីដែលត្រូវផ្តល់ឱ្យកូនត្រីស៊ីត្រូវមានគុណភាពល្អ ។ ចំពោះកសិករផលិតកូនត្រីពូជនៅតាមជនបទ អាចឱ្យប្រើកន្ទក់ លាយជាមួយម្សៅត្រី ដែលជាចំណីល្អបំផុតសម្រាប់ថែបំប៉នកូនត្រី ។ ធាតុផ្សំនៃចំណីទាំងពីរបែបនេះត្រូវមានគុណភាពល្អ ហើយត្រូវលាយយកកន្ទក់ ១ គ.ក្រ ជាមួយ ម្សៅត្រី ៣ គ.ក្រ ។

សម្រាប់កូនត្រីមានទំហំតូច ត្រូវផ្តល់ចំណីដូចខាងក្រោម ៖

- ផ្តល់ចំណីឱ្យស៊ីពី ៤-៦ដង ក្នុង១ថ្ងៃ
- ចំណីផ្សំ (កន្ទក់ ១គ.ក្រ និងម្សៅត្រី ៣គ.ក្រ) ផ្តល់ឱ្យកូនត្រីស៊ីចំនួន ១០០.០០០ក្បាល។ បរិមាណចំណីនេះអាចប្រែប្រួលទៅតាមការស៊ីចំណីជាក់ស្តែងរបស់ត្រី
- ដង់ស៊ីតេដាក់កូនត្រីបំប៉ន អាចដាក់ ១.០០០ ក្បាល ក្នុង ១ ម៉ែត្រការ៉េស្រះ ឬ ហាប៉ា
- ក្រោយពីបំប៉នបានរយៈពេល ១ ខែ កូនត្រីមានទំហំធំជាងមុន ហើយត្រូវរំលែកវាយកទៅបំប៉នក្នុងស្រះផ្សេងទៀត ដោយបន្ថយបរិមាណកូនត្រីដាក់បំប៉ន ដើម្បីឱ្យកូនត្រីមានការលូតលាស់ល្អ
- ចំពោះកូនត្រីទីឡាព្យ៉ា ដែលមានទំហំ ១-២ស.ម ប្លង់តុងជាចំណីសំខាន់របស់វា ។

កំទេចត្រីហាលក្រៀមសម្រាប់បុកលាយជាមួយកន្ទក់

ការផ្តល់ចំណីបំប៉នកូនត្រីនៅក្នុងស្រះ

ចំពោះកូនត្រីមានទំហំធំ (ពី ២ស.មឡើង) ត្រូវផ្ដល់ចំណីដូចខាងក្រោម ៖

- ផ្ដល់ចំណីឱ្យស៊ីពី ៣ ដង ក្នុង១ថ្ងៃ
- ចំណីផ្សំ (កន្ទក់ ១គ.ក្រ និងម្សៅត្រី ៣គ.ក្រ) ផ្ដល់ឱ្យកូនត្រីស៊ីចំនួន ៣០.០០០ក្បាល។ បរិមាណចំណីនេះអាចប្រែប្រួលទៅតាមការស៊ីចំណីជាក់ស្ដែងរបស់ត្រី។
- ដង់ស៊ីតេដាក់កូនត្រីបំប៉ន អាចដាក់ ៣០០ក្បាល ក្នុង ១ម៉ែត្រការ៉េស្រះ ឬ ហាប៉ា
- ក្រោយពីបំប៉នបានរយៈពេល ១ខែ កូនត្រីមានទំហំធំជាងមុន ហើយត្រូវវិលែកវាយកទៅបំប៉នក្នុងស្រះផ្សេងទៀត ដោយបន្ថយបរិមាណកូនត្រីដាក់បំប៉ន ដើម្បីឱ្យកូនត្រីមានការលូតលាស់ល្អ។
- ប្លង់តុងនៅតែជាចំណីសំខាន់ ក្នុងការថែបំប៉នកូនត្រី ។

ចំពោះត្រីមេពូជ ត្រូវផ្ដល់ឱ្យស៊ីក្នុងអត្រាពី ១-២ភាគរយនៃទំងន់ដងខ្លួនត្រីសរុប សម្រាប់រយៈពេល ១ថ្ងៃ ហើយត្រូវផ្ដល់ឱ្យស៊ីពី ២-៣ដង ក្នុងនោះត្រូវមានកំរិតជាតិប្រូតេអ៊ីន ៣០-៣៥ភាគរយ ។ ក្រៅពីនេះត្រីមេពូជអាចស៊ីចំណីធម្មជាតិដែលមាននៅក្នុងស្រះ ។ បរិមាណចំណីនេះអាចត្រូវកាត់បន្ថយនៅពេលត្រីមេពូជចាប់ផ្ដើមបន្តពូជ ។

២.១១- ប្រភេទជី និងការផ្ដល់ជី

ចំពោះស្រះបំប៉នកូនត្រីម្សៅ (កូនត្រីតូចៗ) ជីសរីរាង្គ ពិសេស ជីលាមកសត្វ មិនត្រូវឱ្យប្រើក្នុងស្រះបំប៉នកូនត្រីពូជទេ ពីព្រោះក្រោយពេលដាក់ជីសរីរាង្គនេះ វាកើតសត្វល្អិត និងមមូងជាច្រើននៅក្នុងស្រះ ដែលជាហេតុផលមិនល្អ ធ្វើឱ្យកូនត្រីម្សៅមានអត្រារស់ទាប ព្រោះសត្វល្អិតទាំងនេះសម្លាប់កូនត្រីតូចៗ ។ ដូចនេះ កូនត្រីម្សៅត្រូវដាក់បំប៉នក្នុងស្រះដែលកុំឱ្យមានប្រើជីសរីរាង្គ គឺ ប្រើតែជីគីមី ។ ក្នុងអំឡុងពេលកូនត្រីម្សៅនៅតូច ត្រូវបំប៉នវាឱ្យស៊ីចំណីសិប្បនិម្មិត ដូចដែលបានរៀបរាប់ក្នុងមេរៀនទី ២.១០ ខាងលើ ។

ក្នុងការចិញ្ចឹមត្រី ការប្រើប្រាស់ជី ត្រូវបានគេយកមកអនុវត្ត នៅដំណាក់កាល ២ យ៉ាង ៖ ១-នៅពេលរៀបចំស្រះ និងទី២- នៅក្រោយពេលដាក់កូនត្រីចិញ្ចឹម ។ ពណ៌សម្បុរទឹកស្រះ ជាសញ្ញាសំគាល់យ៉ាងសំខាន់ថាតើ ទឹកស្រះនោះត្រូវការផ្ដល់ជីដែរឬទេ ? ជាទូទៅទឹកស្រះត្រូវការផ្ដល់ជីបន្ថែម នៅក្រោយពេលដាក់កូនត្រីបាន ១សប្ដាហ៍ ។ ប៉ុន្តែបើទឹកស្រះមិនមានប្រែពណ៌ទេ ពោលគឺនៅមានពណ៌បៃតងដដែល នោះការផ្ដល់ជីបន្ថែមមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងករណីខ្លះនៅពេលទឹកស្រះមានពណ៌ល្អក់ ក៏អាចមានសម្បូរសត្វល្អិតប្លង់តុងបានដែរ ។ ដូចនេះកសិករត្រូវធ្វើការត្រួតពិនិត្យមើល បរិមាណសត្វល្អិតប្លង់តុង ដោយប្រើប្រាស់ក្រមា ឬថ្នងចុះដួសទឹកនៅជ្រុងណាមួយនៃស្រះ (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម)។ បើឃើញថា មានសត្វល្អិតប្លង់តុងតិច នោះចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានការផ្ដល់ជីបន្ថែម ។

ការត្រួតពិនិត្យវត្តមានសត្វល្អិតប្លង់តុងនៅក្នុងទឹកស្រះ

រូបភាពសត្វល្អិតប្លង់តុងនៅក្នុងកែវ

ការប្រើប្រាស់ជីក្នុងស្រះត្រី មិនត្រឹមតែបង្កើនចំណីធម្មជាតិប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវាថែមទាំងកែលំអមជ្ឈដ្ឋានទឹកស្រះឱ្យបានល្អ សម្បូរខ្យល់អុកស៊ីសែន និងកាត់បន្ថយបរិមាណឧស្ម័នពុលដែលមានក្នុងស្រះត្រីទៀតផង ។

បើកសិករប្រើជីបន្ថែមមិនបានត្រឹមត្រូវ នោះនឹងធ្វើឱ្យត្រីពុល និងអាចងាប់ឆាប់រហ័ស ។ ដូចបានរៀបរាប់នៅក្នុងមេរៀនរៀបចំស្រះ ប្រភេទជីត្រូវប្រើមាន ២ប្រភេទគឺ ជីធម្មជាតិ ឬជីសរីរាង្គ (ជីលាមកសត្វ និងជីបៃតង) និងជីគីមី ឬជីអសរីរាង្គ (មានជីអ៊ុយរ៉េ និងជីដេអាប៉េ) ដែលជាប្រភេទជីគ្រាប់មានពណ៌ស និងពណ៌ខ្មៅ។ ក្នុងករណីចង់ប្រើជីបន្ថែមជាប្រភេទជីគីមី កសិករត្រូវយកជីអ៊ុយរ៉េ ៣០០ក្រាម លាយជាមួយជីដេអាប៉េ ១០០ក្រាម កូរជាមួយទឹកក្នុងធុងឱ្យរលាយគ្រាប់អស់សិន ទើបយកទៅបាចលើផ្ទៃទឹកស្រះ ដើម្បីកុំឱ្យត្រីចាប់យកគ្រាប់ជីស៊ីផ្ទាល់ ដែលនឹងធ្វើឱ្យត្រីងាប់ភ្លាម ។ បើកសិករពុំមានលទ្ធភាពប្រើជីគីមី គឺអាចប្រើជីធម្មជាតិ ឬជីសរីរាង្គ ក្នុងបរិមាណតិចតួចបំផុត គឺតិចជាងបរិមាណជីប្រើពេលរៀបចំស្រះ ដើម្បីជៀសវាងការប្រើជីជ្រុលហួសកំរិត ដែលធ្វើឱ្យទឹកស្រះពុល ខ្យល់អុកស៊ីសែនក្នុងស្រះធ្លាក់ចុះ បរិមាណឧស្ម័នពុលកើនឡើង និងធ្វើឱ្យត្រីងាប់ភ្លាម ។ ប៉ុន្តែចំពោះស្រះបំប៉នកូនត្រីម្សៅ កសិករគួរប្រើជីគីមី ទើបល្អ ។

ចំពោះការប្រើជីធម្មជាតិ កសិករត្រូវអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រដូចខាងក្រោម ៖

- ជីករណ្តៅមួយមានទំហំបណ្តោយ ២-៣ម ទទឹង ១-២ ម ជម្រៅ ០,៥ម ឬ ជីករណ្តៅតូចមួយនៅលើភ្លឺស្រះ ដូចរូបខាងក្រោម រួចដាក់លាមកសត្វគោ ក្របី ឬ ជ្រូក មាន់ ទា ត្រាំទឹកក្នុងរណ្តៅនោះ ។
- ទុកវារយៈពេលពី ៣ ទៅ ៥ថ្ងៃ បន្ទាប់មកកសិករអាចដួសទឹកជីក្នុងរណ្តៅនោះ ដាក់ចូលក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រី ។
- វិធីនេះកាត់បន្ថយបានការប្រើប្រាស់បរិមាណអុកស៊ីសែន និង បន្ថយជាតិឧស្ម័នពុលនៅក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រី ។

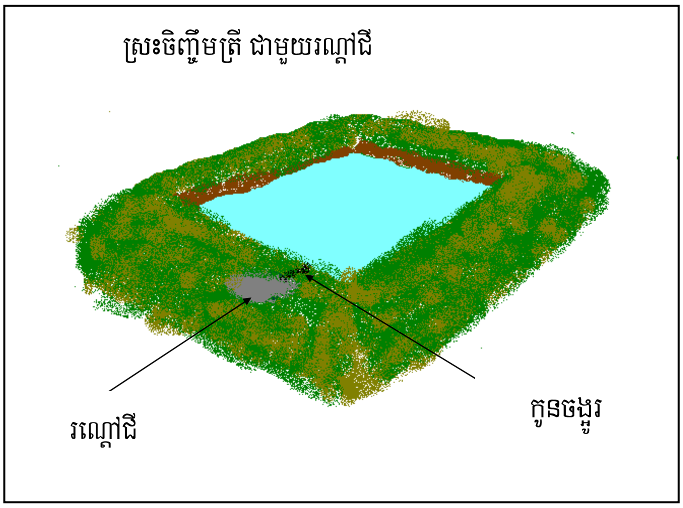

វិធីសាស្ត្រសមស្របនៃការប្រើប្រាស់ជីធម្មជាតិបន្ថែម ក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រី

ជាទូទៅការប្រើប្រាស់ជីបន្ថែម ក្រោយពេលដាក់ត្រីបំប៉ន ឬ ត្រីចិញ្ចឹម ត្រូវអនុវត្តនៅពេលមានពន្លឺថ្ងៃបានគ្រប់គ្រាន់ព្រោះពេលនោះទឹកក្នុងស្រះសម្បូរខ្យល់អុកស៊ីសែន ដែលធ្វើឱ្យត្រីមិនពុល ក្រោយពេលដាក់ជី ។

ប្រសិទ្ធិភាពនៃការប្រើប្រាស់ជី គឺអាស្រ័យនឹងកត្តាដូចខាងក្រោម ៖

- សីតុណ្ហភាពទឹកក្នុងស្រះចិញ្ចឹមត្រីមានពី ២៥ -៣០អង្សាសេ
- pH ក្នុងទឹកស្រះមានពី ៦,៥ - ៩

- ❑ កំរិតរលាយអុកស៊ីសែនមានយ៉ាងតិចពី ៣-៧ មីលីក្រាម ក្នុង១ លីត្រទឹក
- ❑ ប្រភេទដីស្រះ ភាគច្រើនជាប្រភេទដីឥដ្ឋ
- ❑ លក្ខណៈស្រះ ធំទូលាយ មានទឹកច្រើន គ្មានដើមឈើជុំវិញស្រះ និងមានជើងទេរ ។

ខាងក្រោមនេះ ជាការប្រៀបធៀបកំរិតជាតិអាសូត ដែលមាននៅក្នុងជីលាមកសត្វផ្សេងៗគ្នា

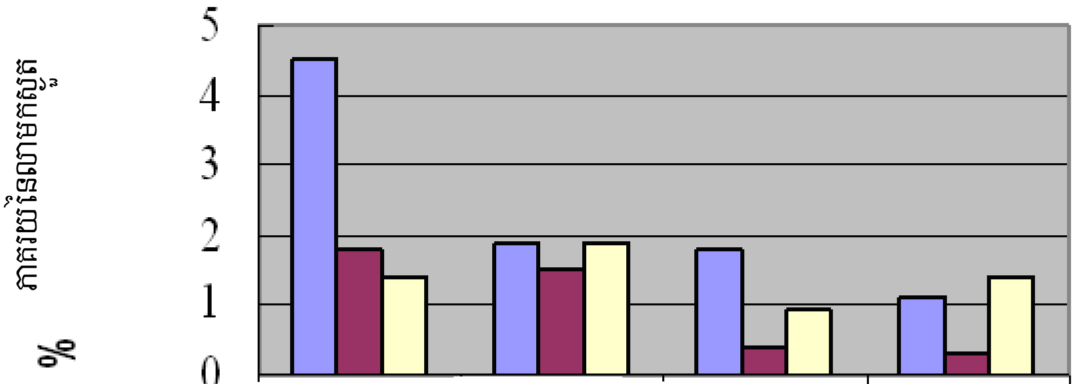

	លាមកមាន់	លាមកជ្រូក	លាមកពពែ	លាមកគោ ក្របី
N (%)	4.5	1.9	1.8	1.1
P (%)	1.8	1.5	0.4	0.3
K (%)	1.4	1.9	0.9	1.4

ឯកសារយោង

- Brooks & Maluwa (1997) for chicken & pig manure;
- Kerr (1999) for goat manure;
- Straaten (1999) for cattle manure.

២.១២- ការគ្រប់គ្រងស្រះ

ជាទូទៅ វិធីនៃការគ្រប់គ្រងស្រះនៅក្នុងសៀវភៅគោលការណ៍ណែនាំបច្ចេកទេសនេះ គឺដូចគ្នានឹងសៀវភៅគោលការណ៍ណែនាំបច្ចេកទេស ស្តីពី បច្ចេកទេសចិញ្ចឹមត្រីជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដែលបានរៀបរាប់រួចហើយ ។ តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះ នៅមានចំណុចសំខាន់ៗនៃការគ្រប់គ្រងស្រះផលិតកម្មកូនត្រីពូជ បន្ថែមទៀតដូចខាងក្រោម ៖

- ❑ ទឹកស្រះត្រូវរក្សាឱ្យមានលក្ខខណ្ឌបរិយាកាសល្អ ដើម្បីធានាឱ្យត្រីមានសុខភាពរឹងមាំ និងលូតលាស់បានឆាប់រហ័ស (សូមមើលតារាងខាងក្រោម)
- ❑ ទឹកស្រះត្រូវរក្សាឱ្យមានគុណភាពល្អ ឬ រក្សាឱ្យមានសម្បូរចំណីធម្មជាតិ ដោយត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការដាក់ជីបន្ថែមឱ្យបានទៀងទាត់ពេលវេលា និងត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស ដូចបានបញ្ជាក់ក្នុងមេរៀនខាងលើ ចំណុចទី ២.១១

- ត្រូវឧស្សាហ៍ត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹកស្រះជាប់ជាប្រចាំ ដោយប្រើ Secchi disk (ថាសត្រួតពិនិត្យគុណភាព ទឹក) (សូមមើលការណែនាំនៅចំណុចមេរៀនទី ២.៦.៣)
- ត្រូវឧស្សាហ៍ត្រួតពិនិត្យមើលបរិមាណសត្វល្អិតប្លង់តុងក្នុងទឹកស្រះ ដោយប្រើថ្នង ឬក្រមា
- ត្រូវឧស្សាហ៍ជួសកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាមកបំប៉នក្នុងហាប៉ា
- ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ រកមូលហេតុនៃបញ្ហាកើតមានឡើង និងព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហា
- ត្រូវឧស្សាហ៍អង្កេតមើលសកម្មភាពត្រី ក្រែងលោកើតមានជំងឺ
- ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ ការពារកុំឱ្យត្រីកើតមានជំងឺ ។

២.១២.១- ការត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹក

ចំណុចវិភាគគុណភាពទឹក	កំរិតចន្លោះគុណភាពទឹក ដែលត្រីរស់នៅបាន	ចំណុចគុណភាពទឹកដែលល្អ
- សីតុណ្ហភាព (អង្សារសេប	ពី ៨-៤២ (អង្សារសេប	ពី ២៨-៣២ (អង្សារសេប
- កំហាប់អំបិល (ភាគពាន់)	តិចជាង ២០-៣៥ ភាគពាន់	ពី ០-៥ ភាគពាន់
- កំរិតរលាយអុកស៊ីសែន (មីលីក្រាមក្នុង ១លីត្រទឹកប	ពី ០,១-៣	ធំជាង ៥ មីលីក្រាមក្នុង ១លីត្រទឹក
- ប៉េហាស់ (pH)	ពី ៤-១១	ពី ៦,៥-៨,៥
- កំរិតរលាយឧស្ម័នអាម៉ូនីញ៉ាក់ (មីលីក្រាមក្នុង ១លីត្រទឹកប ដែលធ្វើឱ្យត្រីងាប់	ធំជាង ២០	តិចជាង ០,០២ (មីលីក្រាមក្នុង ១លីត្រទឹកប
- កំរិតរលាយឧស្ម័នកាបូនិច (មីលីក្រាមក្នុង ១លីត្រទឹកប ដែលធ្វើឱ្យត្រីងាប់	ធំជាង ៧៣ (មីលីក្រាមក្នុង ១លីត្រទឹកប	

២.១២.២- ការការពារជម្ងឺ ក្នុងផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

ការការពារកុំឱ្យមានជំងឺត្រី ក្នុងពេលចិញ្ចឹមត្រី ជាវិធានការមួយល្អប្រសើរជាងការព្យាបាលជំងឺ ។ ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានជំងឺត្រី ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់វិធានការការពារមួយចំនួន ដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- ជ្រើសរើសត្រីមេពូជ និងកូនត្រី ដែលមានសកម្មភាពខ្លាំង ធន់នឹងជំងឺ មានសុខភាពរឹងមាំ និងធន់នឹងការប្រែប្រួលសីតុណ្ហភាព
- ត្រូវថែរក្សា បំប៉នត្រីមេពូជ និងកូនត្រី ឱ្យបានល្អត្រឹមត្រូវតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស
- ត្រូវដាក់បំប៉ន ឬបង្កាត់ ត្រីមេពូជ ឱ្យត្រឹមត្រូវតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស
- ត្រូវរៀបចំស្រះឱ្យបានល្អ តាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស
- ត្រូវផ្តល់ចំណីមានគុណភាពល្អ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងទៀងទាត់ពេលវេលា
- ប្រភពទឹកយកមកចិញ្ចឹម ត្រូវស្អាត ល្អ គ្មានជាតិពុល
- ត្រូវរៀបចំដឹកជញ្ជូនកូនត្រី ឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមលក្ខណៈបច្ចេកទេស
- ប្រភពចំណីធម្មជាតិដែលយកមកឱ្យត្រីស៊ី ត្រូវពិនិត្យកុំឱ្យមានជាតិពុល
- ត្រូវគ្រប់គ្រងទឹកស្រះឱ្យបានល្អជាប់ជានិច្ច ។

ទាំងអស់នេះជាមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃការការពារជំងឺត្រីកុំឱ្យកើតមាន ក្នុងអំឡុងពេលផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ។ ជំងឺត្រីភាគច្រើនកើតមានក្នុងរដូវភ្លៀង ឬ រដូវត្រជាក់ ។ ពេលជួបប្រទះនឹងជំងឺ កសិករភាគច្រើនអនុវត្តការព្យាបាល តាមវិធីសាស្ត្របុរាណ ដូចជា ការប្រើកំបោរ ជាមួយប៉ូតាស្យូមប៉ែម៉ង់កាណាត ឬ ប្រើជាមួយអំបិលជាដើម ។

២.១២.៣- ការគ្រប់គ្រងស្រះបង្កាត់

គោលបំណងនៃការគ្រប់គ្រងស្រះបង្កាត់ គឺដើម្បីបង្កើនផលិតផលកូនត្រីពូជ ដោយផ្អែកលើការគ្រប់គ្រងឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស ។ កូនត្រីទីឡាព្យ៉ាដែលប្រមូលចាប់ពីស្រះបង្កាត់ ដែលពុំមានការគ្រប់គ្រងបានល្អ ជាទូទៅតែងតែមានទំហំខុសៗគ្នា ។ បញ្ហានេះនឹងធ្វើឱ្យផលិតផលកូនត្រីពូជ ពុំបានទទួលផលដូចក្នុងផែនការដែលបានគ្រោងទុក ពីព្រោះវាបណ្ដាលមកពីកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាដែលមានទំហំធំ ស៊ីកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាដែលមានទំហំតូច ដូចនេះជាលទ្ធផលកសិករនឹងទទួលបានទិន្នផលកូនត្រីទាប។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ កសិករត្រូវខុសុប្ញាហ៍ត្រួតពិនិត្យមើលទំហំកូនត្រីនៅក្នុងស្រះ បង្កាត់ និងស្រះបំប៉ន បើមានទំហំខុសគ្នា ត្រូវខុសុប្ញាហ៍ដួសចាប់វាមករែងយកទំហំប៉ុនគ្នាមកដាក់បំប៉នជាមួយគ្នា (សូមមើលមេរៀនខាងក្រោម ២.១៣) ធ្វើយ៉ាងនេះដើម្បីឱ្យកូនត្រីមានអត្រារស់ច្រើន និងបំប៉នឆាប់បានធំធាត់ល្អ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្រះបង្កាត់អាចខ័ណ្ឌចែកដោយព្រួលឬស្សីជាពីរផ្នែកស្មើគ្នា ឬ១ផ្នែកមានផ្ទៃ ១ភាគ៣ និងមួយផ្នែកទៀតមានផ្ទៃ ២ភាគ៣ សម្រាប់ដាក់ត្រីមេពូជបង្កាត់។ ព្រួលឬស្សីនេះត្រូវក្រងឱ្យមានចន្លោះប្រហោងស្មើគ្នាពី ១-១,៥ស.ម ដើម្បីឱ្យកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាអាចឆ្លងកាត់បាន។ ការរៀបចំធ្វើរបៀបនេះ គឺដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការប្រមូលផលកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាក្នុងស្រះ (ផ្នែកមិនដាក់ត្រីមេពូជ) ដោយការអូសអួន មិនរំខានដល់ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាក្នុងស្រះឡើយ។

ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ស្រះផលិតកូនត្រីពូជត្រូវរៀបចំសំអាតឡើងវិញ ដោយបូមទឹកពង្រីងចាប់ត្រីកាចចេញ រួចដាក់កំបោរ ជី ដូចក្នុងមេរៀន ២.៦ ខាងលើបានបញ្ជាក់ បន្ទាប់មកត្រូវរៀបចំដាក់ត្រីមេពូជចូលក្នុងស្រះបង្កាត់វិញ ។ ធ្វើដូចនេះនឹងនាំឱ្យស្រះមានគុណភាពល្អ ដោយផ្លាស់ទឹកចាស់ចេញ ប្ដូរយកទឹកថ្មី សម្បូរចំណីធម្មជាតិ បរិមាណខ្យល់អុកស៊ីសែនក្នុងស្រះកើនឡើង និងបរិមាណឧស្ម័នពុលថយចុះ។ ម្យ៉ាងទៀតបើសិនជាកសិករមានត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាថ្មីៗ ដែលមានគុណភាពល្អ កសិករគួរដូរត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាចាស់ៗចេញ ហើយដាក់ជំនួសត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាថ្មីវិញ ដើម្បីបង្កើនផលិតផលកូនត្រីពូជនៅឆ្នាំបន្តបន្ទាប់។

២.១២.៤- ការគ្រប់គ្រងស្រះបំប៉នកូនត្រី

ក្រៅពីការគ្រប់គ្រងស្រះបង្កាត់ កសិករក៏ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់គ្រប់គ្រងស្រះបំប៉នកូនត្រីពូជផងដែរ ដើម្បីឱ្យផលិតបានបរិមាណកូនត្រីពូជបានច្រើន។ ដើម្បីសម្រេចបានដូចនេះ កសិករត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ចំណុចសំខាន់ៗ ដូចខាងក្រោម៖

- ស្រះបំប៉នកូនត្រីត្រូវរៀបចំឱ្យបានល្អ ត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស គឺត្រូវរៀបចំស្រះឱ្យមានទឹកពណ៌បៃតង និងគ្មានត្រីកាច។ ក្នុងករណីមានត្រីកាចច្រើននៅជុំវិញស្រះបំប៉ន កសិករត្រូវយកសំណាញ់មកបាំងជុំវិញស្រះបំប៉នកូនត្រីនោះ។
- កូនត្រីមុននឹងដាក់បំប៉នក្នុងស្រះ ឬ ហាប៉ា ត្រូវរែងឱ្យមានទំហំប៉ុនគ្នា ទើបអាចដាក់បំប៉នជាមួយគ្នាបាន
- ត្រូវផ្ដល់ចំណីដែលមានគុណភាពល្អ ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ និងទៀងទាត់ពេលវេលា
- ក្រោយពីបំប៉នបានរយៈពេល ១ខែ កូនត្រីត្រូវរំលែកទៅដាក់បំប៉នក្នុងស្រះ ឬហាប៉ាផ្សេងទៀត ដោយបន្ថយបរិមាណកូនត្រីដាក់ចិញ្ចឹម (សូមមើលមេរៀន ២.១០)។
- ស្រះបំប៉ន ត្រូវការពារកុំឱ្យលិចទឹក កុំឱ្យមានត្រីកាចចូល និងការពារកុំឱ្យមានកើតជំងឺ

- ជារៀងរាល់ឆ្នាំ ស្រះបំប៉នត្រូវរៀបចំបូមទឹកសំអាតស្រះ ដោយអនុវត្តតាមបច្ចេកទេសដែលបានរៀបរាប់ក្នុងមេរៀនខាងលើ។

២.១៣- ការប្រមូលផលកូនត្រីពូជ

ក្រោយពីការដាក់ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា ក្នុងស្រះបង្កាត់ប្រមាណពី ៤-៦សប្តាហ៍ កសិករអាចចាប់ផ្តើមប្រមូលផលកូនត្រីទីឡាព្យ៉ា ដោយការអូសអួន ដែលមានទំហំក្រឡាសំណាញ់ពី ៦-១២មីលីម៉ែត្រ អាស្រ័យនឹងទំហំកូនត្រីដែលចង់បាន (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម)។ ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាដែលចាប់បានជាមួយអួនអូស ត្រូវប្រញាប់ចាប់វា លែងចូលក្នុងស្រះបង្កាត់វិញ (ក្នុងករណីស្រះបង្កាត់មិនបានខ័ណ្ឌជាពីរ)។ សកម្មភាពប្រមូលផលនេះ គួរធ្វើនៅរៀងរាល់ពេល ១-២ សប្តាហ៍ម្តង។ កូនត្រីដែលចាប់បានមានទំហំមិនដូចគ្នាទេ ដូចនេះវាចាំបាច់តម្រូវឱ្យរែងយកទំហំប៉ុនៗគ្នា ទៅដាក់ បំប៉នក្នុងស្រះ ឬ ហាប៉ារហូតទទួលបានកូនត្រីពូជមានទំហំធំ ។

អូសអួនចាប់កូនត្រីទីឡាព្យ៉ាពីស្រះបង្កាត់ពូជ

រួចយកមកដាក់បំប៉នក្នុងស្រះ និង ហាប៉ា

ក្នុងករណីកសិករគ្មានអួនអូស កសិករអាចប្រើថ្នងដួសចាប់កូនត្រីក៏បាន ដោយត្រូវឧស្សាហ៍ចាប់វានៅតាមជ្រុងស្រះ រួចយកមកដាក់បំប៉នក្នុងស្រះ ឬ ហាប៉ា រហូតដល់កូនត្រីមានទំហំធំ (សូមមើលបន្ថែមនៅមេរៀនចំណុច ២.៩)។ ហាប៉ាដែលបំប៉នកូនត្រី អាចមានទំហំប៉ុនណាក៏បាន។ ជាធម្មតា ហាប៉ាច្រើនមានទំហំ បណ្តោយ ៣ម៉ែត្រ ទទឹង ២ម៉ែត្រ និងជម្រៅ ១ម៉ែត្រ។ បរិមាណកូនត្រីដែលផលិតបាន គឺអាស្រ័យនឹងការគ្រប់គ្រងរបស់កសិករ។ បើកសិករគ្រប់គ្រងបានល្អ អាចទទួលផលបាន ១.០០០ក្បាល (ទំហំជាមធ្យម ១ក្រាមក្នុង១ក្បាល) ក្នុងស្រះទំហំ ១០០ម^២ រយៈពេល ១សប្តាហ៍ ឬ អាចទទួលផលបាន ៣០០ក្បាល (ទំហំជាមធ្យម ៥- ១៥ក្រាមក្នុង ១ក្បាល) ហើយអាចធ្វើបាន ២ដង ក្នុង១ ឆ្នាំ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះកសិករមានស្រះតែមួយ កំពុងចិញ្ចឹមត្រីទីឡាព្យ៉ាតែមួយប្រភេទ ឬ ចិញ្ចឹមលាយជាមួយត្រីប្រភេទផ្សេងទៀត ក្រោយរយៈពេលចិញ្ចឹមបាន ៦ខែ ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ាបានផលិតកូនត្រី ហើយយើងនឹងឃើញវាហែលជាហ្វូងនៅតាមជ្រុងស្រះ ។ ក្នុងករណីនេះ កសិករអាចដួសចាប់វាដោយប្រើថ្នង មកបំប៉នក្នុងហាប៉ា (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម)។ ជាទូទៅ កសិករត្រូវឧស្សាហ៍ចាប់វានៅរៀងរាល់ពេលព្រឹកព្រលឹម ដែលត្រីមេទីឡាព្យ៉ាភាគច្រើនតែងតែបណ្តើរកូននៅពេលព្រឹក ដើម្បីស្រូបយកខ្យល់អុកស៊ីសែននៅលើផ្ទៃទឹកស្រះ ។ ពេលនេះកសិករមានលទ្ធភាពអាចចាប់កូនត្រីដោយប្រើថ្នងមកបំប៉នក្នុងហាប៉ាបាន។ កសិករអាចធ្វើរបៀបនេះ បានច្រើនដង ឬពី ៣-៤ដង ក្នុង១ខែ ដើម្បីចាប់កូនត្រីទីឡាព្យ៉ាឱ្យអស់។ បរិមាណកូនត្រីម្សៅ (កូនត្រីតូចៗ) និងកូនត្រីធំ ដែលផលិតបានពីស្រះចិញ្ចឹមត្រីសាច់ ជាទូទៅមានចំនួន

តិចតួច ដោយសារមានត្រីច្រើនប្រភេទចិញ្ចឹមក្នុងស្រះ ហើយប្រភេទខ្លះស៊ីកូនត្រីទីឡាព្យ៉ា ។ បើកសិករគ្រប់គ្រងបានល្អ គាត់អាចផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាបានទាំងតូចទាំងធំ ២.០០០-៣.០០០ក្បាល ក្នុង ១០០ម² ក្នុងរយៈពេលចិញ្ចឹមត្រីសាច់ពី ៨-១០ ខែ ។ ក្នុងកំឡុងពេលបំប៉នកូនត្រីក្នុងហាប៉ា កសិករត្រូវឧស្សាហ៍ដុសលាងហាប៉ា ដើម្បីឱ្យសត្វល្អិតប្លង់តុងដែលមានក្នុងស្រះអាចចូលទៅក្នុងហាប៉ាបំប៉នកូនត្រីបាន ហើយត្រូវឧស្សាហ៍ដួសសត្វល្អិតប្លង់តុងពីស្រះមកដាក់ឱ្យកូនត្រីស៊ីក្នុងហាប៉ា ដើម្បីឱ្យកូនត្រីឆាប់ធំធាត់រហ័ស (សូមមើលរូបភាពខាងក្រោម)។

ការប្រមូលផលកូនត្រីឱ្យបានទៀងទាត់ពេលវេលាពីស្រះបង្កាត់ នឹងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដូចខាងក្រោម ៖

- ផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ាបានច្រើន
- កូនត្រីដែលមានទំហំតូចមានអត្រារស់ច្រើន ពីព្រោះស្រះបង្កាត់អាចមានត្រីកាចស៊ីកូនត្រី
- កូនត្រីដែលប្រមូលចាប់បានពីស្រះបង្កាត់ មានទំហំប៉ុនៗគ្នា
- កូនត្រីដែលមានទំហំប៉ុនគ្នា ដោយការប្រមូលផលបានទៀងទាត់ ឬ ដោយការរែងយកទំហំប៉ុនគ្នា គឺមានអត្រារស់ច្រើន និងមានការលូតលាស់ឆាប់រហ័ស។

ក្នុងការងារអនុវត្ត ការប្រមូលផលកូនត្រីពីស្រះបង្កាត់ តែងតែជួបប្រទះគុណវិបត្តិខ្លះៗ ដូចជា ត្រីមេពូជអាចរបួស ឬ រលាត់ស្បែក និងធ្វើឱ្យទឹកស្រះល្អក់ ក្នុងករណីស្រះបង្កាត់ពូជមិនបានខ័ណ្ឌចែកជា ២ផ្នែកដោយព្រួលឬស្សីដែលមានប្រហោងពី ១-១,៥ស.ម។ ដើម្បីជៀសវាងបញ្ហានេះ កសិករគួរតែព្យាយាមប្រមូលផលកូនត្រី ដោយការអូសអួនយឺតៗ និងប្រញាប់ចាប់ត្រីមេពូជចេញពីអួន លែងចូលស្រះវិញដោយកាន់ថ្នមៗ ។

២.១៤- ការចាប់លក់កូនត្រីពូជ

ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើ អំពីវិធីផ្តល់ចំណីឱ្យត្រី ក្នុងមេរៀនទី ២.១០ និងរបៀបប្រមូលផលកូនត្រីពីស្រះបង្កាត់ (មេរៀនទី ២.១៣) នឹងទទួលបានបរិមាណកូនត្រីពូជច្រើន ដែលមានទំហំប៉ុនៗគ្នា ។ កូនត្រីដែលមានទំហំខុសគ្នាត្រូវដាក់ក្នុងហាប៉ា ឬ ស្រះផ្សេងៗគ្នា ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការថែបំប៉ន និងចាប់លក់ ។ កូនត្រីដែលបានរៀបចំដាក់ក្នុងហាប៉ាដើម្បីលក់ ត្រូវអនុវត្តតាមរបៀបដូចខាងក្រោម ៖

- មិនត្រូវផ្តល់ចំណីឱ្យកូនត្រីស៊ី ១ថ្ងៃ មុនពេលចាប់លក់ ដើម្បីកុំឱ្យកូនត្រីងាប់ច្រើននៅពេលដឹកជញ្ជូន
- ត្រូវឧស្សាហ៍សង្កេតមើលកូនត្រីក្នុងស្រះ ឬ ហាប៉ា បើមានឃើញកូនត្រីណាមានអាការៈឈឺ កសិករត្រូវចាប់វាចេញជាបន្ទាន់ ដើម្បីជៀសវាងឆ្លងទៅកូនត្រីដទៃទៀត
- បើកូនត្រីត្រូវដឹកជញ្ជូនផ្លូវឆ្ងាយ ត្រូវវេចខ្ចប់ដោយថង់ប្លាស្ទិក ដែលមានទំហំ ៨០ស.ម x៦០ស.ម ហើយអាចដាក់កូនត្រីបានពី ៣០០- ៥០០ក្បាល ក្នុង ១ថង់ (កូនត្រីមានទំហំ ៥ស.ម) អាស្រ័យទៅនឹងចំងាយផ្លូវត្រូវដឹក

- ទឹកដែលដាក់ក្នុងថង់ ត្រូវយកចេញពីស្រះដែលកូនត្រីរស់នៅ
- ពេលព្រឹកជាពេលវេលាសមស្រប សម្រាប់ចាប់កូនត្រីលក់ ។

ការចាប់កូនត្រីពីហាប៉ា សម្រាប់លក់

ការរាប់កូនត្រីដាក់ចូលថង់ប្លាស្ទិក

២.១៥- ការគ្រប់គ្រងត្រីមេពូជ

ត្រីមេពូជជាបញ្ហាសំខាន់ក្នុងដំណើរការផលិតកូនត្រី។ វាមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើផលិតកម្មកូនត្រីទាំងបរិមាណ និងគុណភាព។ បើត្រីពូជមានគុណភាពល្អ គួបផ្សំនឹងការអនុវត្តបច្ចេកទេសបង្កាត់ និងថែបំប៉នកូនត្រីបានត្រឹមត្រូវតាមគោលការណ៍បច្ចេកទេស វានឹងផ្តល់ផលកូនត្រីពូជបានច្រើន ទាំងបរិមាណ និងគុណភាព ។ ដើម្បីសម្រេចគោលបំណងនេះ ត្រីមេពូជត្រូវយកចិត្តទុកដាក់គ្រប់គ្រង និងថែរក្សាឱ្យបានល្អត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេស។ ការធ្វើដូចនេះ ដើម្បី ៖

- ផលិតកូនត្រីពូជឱ្យមានគុណភាពល្អ
- កូនត្រីមានការលូតលាស់ឆាប់រហ័ស
- ផលិតត្រីពូជជំនាន់ក្រោយមានគុណភាពល្អ
- ជៀសវាងការផលិតកូនត្រីពូជអន់គុណភាព ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការចិញ្ចឹមត្រីសាច់មិនបានធំធាត់ និងកូនត្រីមានអត្រារស់តិច
- មានត្រីពូជមានសុខភាពល្អ និងកម្លាំងមាំមួនក្នុងសកម្មភាពបង្កាត់ពូជ ។

ដើម្បីគ្រប់គ្រងត្រីមេពូជឱ្យបានល្អ ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ដូចខាងក្រោម ៖

- ប្រភព ឬទីកន្លែង ដែលត្រីមេពូជរស់នៅ
- គុណភាពត្រីមេពូជ
- ការជីកស្រះបង្កាត់ និងស្រះថែបំប៉ន
- ដង់ស៊ីតេដាក់បំប៉នត្រីមេពូជ បង្កាត់ត្រី និងបំប៉នកូនត្រី
- គុណភាពទឹកស្រះបង្កាត់ ស្រះបំប៉ន
- ការផ្តល់ចំណី (ប្រភេទ បរិមាណ -គុណភាពចំណី និងពេលវេលាផ្តល់ចំណី)
- វិធីនៃការជ្រើសរើសត្រីមេពូជដែលមានគុណភាពល្អ ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត កសិករផលិតកូនត្រីពូជត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ថែបំប៉នត្រីមេពូជ ឱ្យបានល្អតាមបច្ចេកទេសដូចខាងក្រោម ៖

- ត្រូវចេះជ្រើសរើសត្រីមេពូជល្អៗ តាមគំនិតបានបញ្ជាក់ក្នុងមេរៀនខាងលើ ២.៧

- រួចត្រូវជ្រើសរើសត្រីញី និងត្រីឈ្មោល មកដាក់បំប៉នក្នុងស្រះ ២ ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា (ស្រះមួយសម្រាប់ត្រីឈ្មោល និងស្រះមួយទៀតសម្រាប់ត្រីញី) រហូតដល់វាពេញវ័យបន្តពូជ
- កូនត្រីពូជដែលផលិតបាន ជាទូទៅតែងតែមាន កូនត្រី និងត្រីធំខ្លះមានសុខភាពមិនល្អ ។ ដូចនេះ កសិករត្រូវចាប់វាចេញ កុំឱ្យវានៅក្នុងស្រះជាមួយកូនត្រីពូជដែលល្អ
- បើមានលទ្ធភាព ជារៀងរាល់ឆ្នាំកសិករគួរផ្លាស់ប្តូរត្រីមេពូជចាស់ៗចេញ ដោយជ្រើសរើសយកត្រីមេពូជថ្មីៗមានគុណភាពល្អ មកដាក់បង្កាត់
- កសិករអាចធ្វើការផ្លាស់ប្តូរត្រីមេពូជបាន ដោយទៅទាក់ទងស្ថានីយ៍ស្រាវជ្រាវ និងផលិតកូនត្រីពូជរបស់រដ្ឋ ឬក៏ផ្លាស់ប្តូរត្រីមេពូជរបស់ខ្លួន ជាមួយត្រីមេពូជពីកន្លែងផ្សេងទៀត។

២.១៦- ការវិភាគសេដ្ឋកិច្ច

តារាងខាងក្រោមនេះ ជាឧទាហរណ៍នៃការវិភាគសេដ្ឋកិច្ច ការផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យ៉ាជាលក្ខណៈគ្រួសារ ក្នុងស្រះទំហំ ១០០ ម^{២} ក្នុងករណីគ្រប់គ្រងការផលិតបានល្អរយៈពេល ៨ ខែ ទទួលបានលទ្ធផលដូចខាងក្រោម ។

សកម្មភាព	ការផលិតកូនត្រីពូជតាមទំលាប់				ការផលិតកូនត្រីពូជត្រូវបានកែលំអ			
	ឯកត្តា	ចំនួន	តម្លៃរាយ (៛)	តម្លៃសរុប (៛)	ឯកត្តា	ចំនួន	តម្លៃរាយ (៛)	តម្លៃសរុប (៛)
ការជីកស្រះ								
ស្រះថ្មី	ម៣	៨៧	៣ ០០០	**២៦១ ០០០**	ម៣	៨៧	៣ ០០០	**២៦១ ០០០**
ការរៀបចំស្រះ								
ថ្លៃឈ្នួលបូមទឹកស្រះ	ម៉ោង	៣	៥ ០០០	១៥ ០០០	ម៉ោង	៣	៥ ០០០	១៥ ០០០
កំបោរ	គ.ក្រ	១០	១ ២០០	១២ ០០០	គ.ក្រ	១០	១ ២០០	១២ ០០០
ជីអ៊ុយរ៉េ	គ.ក្រ	១,៥	១ ៦០០	២ ៤០០	គ.ក្រ	១,៥	១ ៦០០	២ ៤០០
ជីដេអាប៉េ	គ.ក្រ	០,៥	១ ៨០០	៩០០	គ.ក្រ	០,៥	១ ៨០០	៩០០
ជីលាមកសត្វ	គ.ក្រ	៤០	០	០	គ.ក្រ	៤០	០	០
ជីរុក្ខជាតិបៃតង	គ.កុ្រ	១០	០	០	គ.ក្រ	១០	០	០
សរុប				៣០ ៣០០				៣០ ៣០០
ការដាក់កូនត្រីចិញ្ចឹម								
៣- ៤ ប្រភេទ	ក្បាល	៦០០	៥០	៣០ ០០០	ក្បាល	១០០	៦០០	៦០ ០០០
ការផ្តល់ចំណីបន្ថែម								
កន្ទក់	គ.ក្រ	២០	៥៥០	១១ ០០០	គ.ក្រ	២០	៥៥០	១១ ០០០
ចក	គ.ក្រ	៥០		០	គ.ក្រ	៥០		០
ជន្លេន	គ.ក្រ	៥		០	គ.ក្រ	៥		០
កាកសំណល់បន្លែ	គ.ក្រ	១០		០	គ.ក្រ	១០		០
សរុប				១១ ០០០				១១ ០០០
ការគ្រប់គ្រងស្រះ								

ជីអ៊ុយរ៉េ	គ.ក្រ	១,៥	១ ៦០០	២ ៤០០	គ.ក្រ	១,៥	១ ៦០០	២ ៤០០
ជីដេអាប៉េ	គ.ក្រ	០,៥	១ ៨០០	៩០០	គ.ក្រ	០,៥	១ ៨០០	៩០០
ជីលាមកសត្វ	គ.ក្រ	៤០	០	០	គ.ក្រ	៤០	០	០
ជីរុក្ខជាតិបៃតង	គ.ក្រ	១០	០	០	គ.ក្រ	១០	០	០
សរុប				៣ ៣០០				៣ ៣០០
ប្រាក់ចំណាយសរុប				៧៤ ៦០០				១០៤ ៦០០
ប្រាក់ចំណាយសរុបលើសំភារៈផលិតកូនត្រី								
អួនអូស				០	សម្រាប់	១	៤០០០០០	៤០០ ០០០
ហាប៉ា (៣ម. ២ម. ១ម)				០	សម្រាប់	១	៣០ ០០០	៣០ ០០០
ប្រាក់ចំណាយសរុបលើសំភារៈ				០				៤៣០ ០០០
ការចំណាយរំលោះក្នុង ១ឆ្នាំ				០				១៤០ ០០០
ប្រាក់ចំណូលពីផលត្រីសាច់	គ.ក្រ	៣៦	៥ ០០០	**១៨០ ០០០**				
ប្រាក់ចំណូលពីផលកូនត្រី					ក្បាល	១៤ ០០០	៥០	**៧០០ ០០០**
ប្រាក់ចំណេញសរុប= ប្រាក់ចំណូលសរុប- ប្រាក់ចំណាយសរុប				**១០៥ ៤០០**				**៤៥៥ ៤០០**
ការវិភាគសេដ្ឋកិច្ចបន្ទាប់បន្សំ ស្រះចិញ្ចឹមត្រីសាច់								
ប្រាក់ចំណាយបន្ទាប់បន្សំ (ថ្នង ហាប៉ា ចំណី)					សម្រាប់	១	៥០ ០០០	៥០ ០០០
ប្រាក់ចំណូលបន្ទាប់បន្សំ (កូនត្រីទីឡាព្យ៉ា)					ក្បាល	២ ០០០	៥០	១០០ ០០០
ប្រាក់ចំណេញបន្ទាប់បន្សំ								**៥០ ០០០**
% នៃការបង្វិលទុនបន្ទាប់បន្សំ = (ប្រាក់ចំណូល- ប្រាក់ចំណាយ)/ ប្រាក់ចំណាយបន្ទាប់បន្សំ								១០០ %
ប្រាក់ចំណេញសរុបរួម= (ប្រាក់ចំណូលសរុប- ប្រាក់ចំណាយសរុប) + ប្រាក់ចំណេញបន្ទាប់បន្សំ								**១៥៥ ៤០០**
ការវិភាគសេដ្ឋកិច្ចបន្ទាប់បន្សំ ស្រះផលិតកូនត្រីទីឡាព្យ៉ា								
ប្រាក់ចំណាយបន្ទាប់បន្សំ								០
ប្រាក់ចំណូលបន្ទាប់បន្សំ (ពីការលក់ត្រីមេពូជទីឡាព្យ៉ា)					ក្បាល	១០០	៦០០	៦០ ០០០
ប្រាក់ចំណេញបន្ទាប់បន្សំ								**៦០ ០០០**
% នៃការបង្វិលទុនបន្ទាប់បន្សំ = (ប្រាក់ចំណូល- ប្រាក់ចំណាយ)/ ប្រាក់ចំណាយបន្ទាប់បន្សំ								១០០ %
ប្រាក់ចំណេញសរុបរួម= (ប្រាក់ចំណូលសរុប- ប្រាក់ចំណាយសរុប) + ប្រាក់ចំណេញបន្ទាប់បន្សំ								**៥១៥ ៤០០**

៣- វិធីសាស្ត្រផ្សព្វផ្សាយ

៣.១- ការសិក្សាទីផ្សារ និងការធ្វើផែនការផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

ផលិតកម្មកូនត្រីពូជ អាចដំណើរការទៅបានជោគជ័យមិនអាស្រ័យទៅលើបច្ចេកទេសតែមួយមុខប៉ុណ្ណោះទេ ចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានការសិក្សាទីផ្សារផងដែរ ។ ការសិក្សានេះ គឺដើម្បីកំណត់នូវបរិមាណកូនត្រីពូជដែលទីផ្សារតម្រូវការក្នុងឆ្នាំនីមួយៗ ។ បើយើងបានដឹងច្បាស់ពីតម្រូវការបរិមាណកូនត្រីពូជ យើងអាចកំណត់បានបរិមាណត្រីមេពូជ និងក្រឡាផ្ទៃ

ស្រះ ដែលត្រូវដំណើរការ ដើម្បីផលិតកូនត្រីពូជបានតាមចំនួនតម្រូវការទីផ្សារនោះ ។ ខាងក្រោមនេះជាការគណនារកបរិមាណត្រីមេពូជ និងផ្ទៃស្រះសរុប ដើម្បីទទួលបានបរិមាណកូនត្រីពូជ ៧០.០០០ក្បាល ក្នុង ១ឆ្នាំ ។

ការសន្មត់ នៃផលិតកម្មកូនត្រីពូជ	**ផ្ទៃស្រះតម្រូវការ**	**បរិមាណត្រីមេពូជតម្រូវការ**
-១.០០០ កូនត្រី (១៥ក្រាម)ក្នុង ១០០ម^2 រយៈពេល ២ សប្តាហ៍ - ដូចនេះ ៥០០កូនត្រី ក្នុង ១០០ម^2 ក្នុង ១ សប្តាហ៍ -និង ១៤.០០០កូនត្រី ក្នុង ១០០ម^2 ក្នុង ២៨ សប្តាហ៍	-១៤.០០០ កូនត្រី ក្នុង ១០០ម^2 រយៈពេល ២៨សប្តាហ៍ -ដូចនេះ ៧០.០០០កូនត្រី ត្រូវការផ្ទៃស្រះ <u>៥០០ម២ សម្រាប់រយៈពេល ២៨សប្តាហ៍</u>	-ត្រីមេពូជ ១ក្បាលដាក់បង្កាត់ក្នុង១ម^2 -ដូចនេះស្រះ ៥០០ម២ត្រូវដាក់ត្រីមេពូជ ៥០០ក្បាល ក្នុងនោះដាក់ -ត្រីញី=៥០០ក្បាល ៦០%=៣០០ក្បាល -ត្រីឈ្មោល= ៥០០ក្បាល x ៤០%= ២០០ក្បាល
- ត្រីមេពូជ ១ក្បាលដាក់បង្កាត់ ក្នុង ១ម^2 - ដូចនេះ ត្រីមេពូជ ១០០ក្បាល ក្នុង ១០០ម^2 - ត្រីមេ = ៦០% និងឈ្មោល= ៤០%		
-រយៈពេលផលិតកូនត្រីពូជ = ៨ខែ ឬ ៣៤ សប្តាហ៍ - ក្រោយដាក់ត្រីមេពូជ ទីឡាព្យ៉ា ៦សប្តាហ៍ កសិករចាប់ផ្តើមប្រមូលផលកូនត្រី - ដូចនេះ កសិករប្រមូលផលកូនត្រីក្នុងរយៈពេល ២៨សប្តាហ៍		

ការប៉ាន់ប្រមាណគណនាខាងលើនេះ គ្រាន់តែជាជំនួយសម្រាប់អ្នកផ្សព្វផ្សាយ ឬកសិករផលិតកូនត្រីក្នុងការកំណត់រកអ្វី (ប្រភេទ និងបរិមាណ) ដែលជាតម្រូវការសម្រាប់ផលិតកូនត្រីពូជតាមសេចក្តីត្រូវការទីផ្សារ ។ ចំនួនពិតប្រាកដនៃកូនត្រីផលិតបានក្នុង ១០០ម^2 ក្នុង ១សប្តាហ៍ អាស្រ័យទៅនឹងកត្តាផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន ដូចចំណុចមេរៀនបានរៀបរាប់ខាងលើ ។ ត្រីមេពូជជាកត្តាសំខាន់មួយ ដែលអ្នកផលិតត្រូវជ្រើសរើសឱ្យបានល្អ ដូចជាជ្រើសរើសត្រីមេពូជមានទំងន់ពី ១០០ ទៅ ១៥០ក្រាមក្នុង ១ក្បាល ។ ត្រីមេពូជដែលមិនទាន់ពេញវ័យល្អ (នៅតូច) មានសុខភាពមិនរឹងមាំ មិនអាចផលិតកូនត្រីបានចំនួនដូចការប៉ាន់ប្រមាណក្នុងតារាងខាងលើឡើយ ។ បរិមាណកូនត្រីផលិតបាន ១.០០០ក្បាលក្នុង ១០០ម^2 ក្នុង ២សប្តាហ៍ គ្រាន់តែជាការប៉ាន់ប្រមាណក្នុងការងារអនុវត្ត ដើម្បីជាមូលដ្ឋានយកមកគណនារកតម្រូវការកូនត្រីពូជសរុប ។

៣.២- ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស

វិធីសាស្ត្រអនុវត្តន៍

តារាងខាងក្រោមនេះ ជាចំណុចសំខាន់ៗ នៃសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយ ។ ចំណុចសំខាន់នីមួយៗ នឹងធ្វើការបកស្រាយលំអិតដូចខាងក្រោម៖

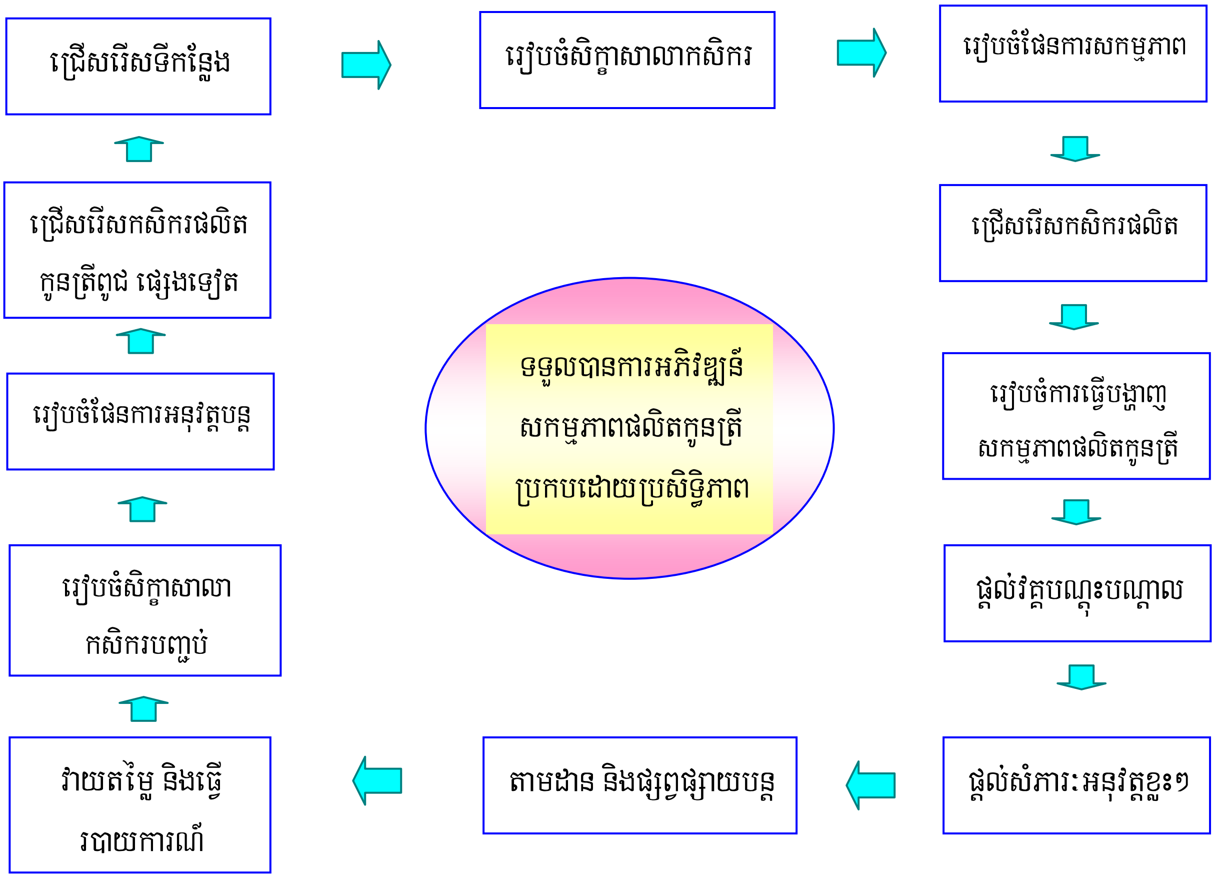

ការជ្រើសរើសទីកន្លែង

ការជ្រើសរើសទីកន្លែង ដើម្បីអភិវឌ្ឍសកម្មភាពផលិតកូនត្រី ជាកត្តាសំខាន់ក្នុងការកំណត់នូវភាពជោគជ័យរបស់គម្រោង ហើយជាទូទៅអាចអនុវត្តចាប់ពីខែ តុលា ដល់ខែ ធ្នូ ។ ខាងក្រោមនេះ ជាលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការជ្រើសរើសទីកន្លែង ដើម្បីអភិវឌ្ឍសកម្មភាពផលិតកូនត្រី (មានបង្ហាញលំអិតនៅមេរៀន ២.២) ។

- ខ្វះការផ្គត់ផ្គង់កូនត្រីពូជនៅក្នុងតំបន់
- មានកសិករចិញ្ចឹមត្រីជាច្រើនរកទិញកូនត្រីពូជ
- មានកសិករជាច្រើនគ្រួសារចាប់អារម្មណ៍ការចិញ្ចឹមត្រី
- មានស្រះចិញ្ចឹមត្រីច្រើននៅក្នុងតំបន់
- មានប្រភពធនធានចំណីធម្មជាតិ សម្រាប់ចិញ្ចឹមត្រី
- មានប្រភពទឹកដែលអាចផ្គត់ផ្គង់ទឹកសម្រាប់ចិញ្ចឹមត្រីបានរយៈពេល យ៉ាងហោចណាស់ ៦ ខែ
- គ្មានទឹកជំនន់លិចខ្លាំង នៅរដូវវស្សា
- មានកសិករដែលអាចមានលទ្ធភាព និងសមត្ថភាពក្លាយជាអ្នកផលិតកូនត្រី ។

ការរៀបចំសិក្ខាសាលាកសិករ

ការរៀបចំសិក្ខាសាលាកសិករ គឺដើម្បីធានាដល់ភាពជោគជ័យ នៃការចាប់ផ្តើមអនុវត្តសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយផលិតកម្មកូនត្រី ចាប់ពីខែ តុលា ឬខែ ធ្នូ នៅក្រោយពេលជ្រើសរើសទីកន្លែងរួច និងនៅមុនពេលរដូវភ្លៀងធ្លាក់មកដល់ ពីព្រោះនៅរដូវភ្លៀងកសិករចាប់ផ្តើមរកទិញកូនត្រីពូជចិញ្ចឹម។ សិក្ខាសាលានេះរៀបចំឡើង ដើម្បីប្រមូលព័ត៌មាន និងពិភាក្សាជាមួយកសិករអំពីលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការជ្រើសរើសទីកន្លែង និងកសិករ ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជព្រមទាំងផ្តល់ព័ត៌មានទៅកសិករវិញអំពី យុទ្ធសាស្ត្រនៃការអភិវឌ្ឍន៍សកម្មភាពផលិតកូនត្រីពូជនៅក្នុងតំបន់។

ការរៀបចំផែនការសកម្មភាព

ផែនការសកម្មភាពផលិតកូនត្រីពូជ នឹងត្រូវបានរៀបចំសម្រេច នៅក្រោយពេលសិក្ខាសាលាកសិកររួច ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលសិក្ខាសាលាដែលបានពិភាក្សាជាមួយកសិករ។ ផែនការសកម្មភាពនេះនឹងរៀបរាប់សកម្មភាពសំខាន់ៗ ជាលំដាប់លំដោយ តាំងពីសកម្មភាពចាប់ផ្តើមដំបូង រហូតដល់បញ្ចប់សកម្មភាពជាយុទ្ធសាស្ត្រ ដោយមានបញ្ជាក់ពីពេលវេលាដែលត្រូវអនុវត្តដូចខាងក្រោម ៖-

សកម្មភាព	**មករា**	**កុម្ភៈ**	**មិនា**	**មេសា**	**ឧសភា**	**មិថុនា**	**កក្កដា**	**សីហា**	**កញ្ញា**	**តុលា**	**វិច្ឆិកា**	**ធ្នូ**
ការជ្រើសរើសទីកន្លែង												
ការរៀបចំសិក្ខាសាលាកសិករ												
ការរៀបចំផែនការ												
ការជ្រើសរើសកសិករ												
រៀបចំធ្វើបង្ហាញសកម្មភាពផលិតកូនត្រី												
ផ្តល់វគ្គបណ្តុះបណ្តាល												
ផ្តល់សំភារៈខ្លះៗ សម្រាប់អនុវត្ត												
តាមដានសកម្មភាព និងផ្សព្វផ្សាយ												
វាយតម្លៃ និងធ្វើរបាយការណ៍												
រៀបចំសិក្ខាសាលាកសិករបញ្ចប់												
រៀបចំផែនការអនុវត្តបន្ត												
ជ្រើសរើសកសិករផលិតកូនត្រីពូជ ថ្មីៗ												

ការជ្រើសរើសកសិករ

ការជ្រើសរើសកសិករ ត្រូវចាប់ផ្តើមអនុវត្តភ្លាម ក្រោយពេលរៀបចំផែនការសម្រេចហើយ ពីព្រោះដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រីពូជ ត្រូវការពេលវេលាពី ៤-៥ខែ មុនពេលរដូវភ្លៀងមកដល់ បើមិនដូចនេះទេ កសិករផលិតមិនមានកូនត្រីធំៗ និងមិនមានបរិមាណគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់លក់ឱ្យកសិករចិញ្ចឹមបានឡើយ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការជ្រើសរើសកសិករ ត្រូវផ្អែកលើមេរៀនខាងលើនៅចំណុចទី ២.៣ និងយោងតាមព័ត៌មានប្រមូលបានពីសិក្ខាសាលាកសិករ។

ការរៀបចំធ្វើបង្ហាញសកម្មភាពផលិតកូនត្រី

ជាដំបូងត្រូវរៀបចំផែនការសម្រាប់ដំណើរការសកម្មភាព ដោយប្រើប្រាស់ស្រះកសិករដែលយើងបានជ្រើស

រើស ។ ដើម្បីដំណើរការសកម្មភាពនេះឱ្យមានប្រសិទ្ធិភាព អ្នកផ្សព្វផ្សាយត្រូវរើសយកកសិករពី ១-២គ្រួសារ នៅឆ្ងាយពីគ្នាក្នុងឃុំតែមួយ ដោយប្រើវិធីសាស្ត្រជ្រើសរើសកសិករ ដែលបានរៀបរាប់នៅចំណុច ២.៣ ។

ការផ្តល់វគ្គបណ្តុះបណ្តាល

ក្រោយពេលរៀបចំចងក្រងក្រុមកសិករធ្វើបង្ហាញ ត្រូវផ្តល់វគ្គបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជ (ទីឡាព្យ៉ា) ដល់ក្រុមកសិករដែលបានជ្រើសរើស ដោយយកចំណុចសំខាន់ៗនៃមេរៀនបច្ចេកទេស ដែលបានរៀបរាប់ក្នុងសៀវភៅគោលការណ៍ណែនាំបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីនេះ មកបង្រៀន ។ វគ្គបណ្តុះបណ្តាលនេះត្រូវរៀបចំនៅកសិដ្ឋានផលិតកូនត្រី ដើម្បីងាយស្រួលរៀបចំសកម្មភាពអនុវត្តជាក់ស្តែង ។ ក្រៅពីនេះត្រូវរៀបចំផ្ទាំងរូបភាព និងសៀវភៅបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រី សម្រាប់បង្ហាញ និងចែកឱ្យកសិករនៅពេលបង្រៀន ។ ម្យ៉ាងទៀត គួរអញ្ជើញរដ្ឋអំណាចក្នុងមូលដ្ឋានចូលរួមបើកវគ្គបណ្តុះបណ្តាល ដើម្បីបង្កើនការងារផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រី ឱ្យបានទូលំទូលាយទាំងក្នុងមូលដ្ឋាន និងនៅក្រៅមូលដ្ឋាន ។

ការផ្តល់សំភារៈខ្លះៗសម្រាប់អនុវត្ត

ការផ្តល់សំភារៈខ្លះៗ (សំភារៈដែលកសិករមិនមាននៅក្នុងតំបន់) សម្រាប់ការធ្វើបង្ហាញបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីដល់កសិករដែលបានជ្រើសរើស ជាវិធីមួយល្អ ដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់កសិករឱ្យខិតខំយកចិត្តទុកដាក់អនុវត្តបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីដែលគម្រោងផ្តល់ឱ្យ និងជួយផ្សព្វផ្សាយបទពិសោធន៍នេះដល់កសិករដទៃទៀតនៅក្នុងភូមិ និងនៅក្រៅភូមិ ។

ប្រភេទសំភារៈដែលគួរផ្តល់ឱ្យដោយគម្រោង ៖

- ត្រីមេពូជ
- ជីគីមី ដូចជា ជីអ៊ុយរ៉េ និងជីដេអាប៉េ
- អួនអូសកូនត្រី (បើមានលទ្ធភាព) ។

គួរកត់សំគាល់ថា ការផ្គត់ផ្គង់សំភារៈខ្លះៗដល់កសិករនេះ គួរផ្តល់ឱ្យនៅឆ្នាំទី ១ ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីឱ្យកសិករប្រឹងប្រែងធ្វើសកម្មភាពផលិតកូនត្រី ប្រឹងប្រែងរកចំណូល ដើម្បីមានទុនសម្រាប់បន្តអនុវត្តសកម្មភាពនៅឆ្នាំបន្តបន្ទាប់ទៀត ។

មធ្យោបាយ និងសំភារៈដែលកសិករត្រូវមាន ៖

- ស្រះផលិតកូនត្រី
- ហាប៉ា
- អួនអូសកូនត្រី (បើមានលទ្ធភាព)
- ម៉ាស៊ីនបូមទឹក និងប្រេងបូមទឹក
- ជីធម្មជាតិ ឬ ជីសរីរាង្គ (ជីលាមកសត្វ)
- ចំណីសម្រាប់បំប៉នត្រី (កន្ទក់ ម្សៅត្រី ចក ជន្លេន កណ្តៀរ ....)
- កម្លាំងពលកម្មមើលគ្រប់គ្រងស្រះត្រី

ការចុះពិនិត្យសកម្មភាពផលិតកូនត្រីរបស់កសិករ និងផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស

ការផលិតកូនត្រីជាសកម្មភាពមួយថ្មី សម្រាប់កសិករនៅតាមជនបទ ជាពិសេសកសិករដែលពុំមានបទពិសោធន៍ផលិតកូនត្រី។ ដូចនេះនៅឆ្នាំទី ១ ទាមទារឱ្យមានការធ្វើបង្ហាញ និងឱ្យគាត់បានអនុវត្តជាក់ស្តែង រហូតគាត់អាចអនុវត្តបានដោយខ្លួនឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីជាកសិករបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលក៏ដោយ ក៏អ្នកផ្សព្វផ្សាយ ត្រូវឧស្សាហ៍ចុះត្រួត

ពិនិត្យសកម្មភាពផលិតកូនត្រីរបស់កសិករ ដើម្បីផ្តល់ដំបូន្មានបច្ចេកទេសបន្ថែមដល់គាត់ ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យគាត់មាន សមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការផលិតកូនត្រីឱ្យបានជោគជ័យ។ ខាងក្រោមនេះ ជាភារៈកិច្ចមួយចំនួនរបស់អ្នកផ្សព្វផ្សាយ ដែលគួរយកចិត្តទុកដាក់ដូចជា៖

- ចុះពិនិត្យ ដើម្បីវាយតម្លៃសមត្ថភាពកសិករ ក្នុងការអនុវត្តសៀវភៅផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រី ដោយស្វែងរកបញ្ហាបច្ចេកទេសឱ្យឃើញ និងផ្តល់វិធានការណ៍ដល់កសិករ ដើម្បីដោះស្រាយ។ អ្នកផ្សព្វផ្សាយគួរចុះជួយផ្តល់ដំបូន្មានដល់កសិករ ឱ្យបានយ៉ាងហោចណាស់មួយដង ក្នុងមួយសប្តាហ៍ ។
- គួរផ្តល់សៀវភៅសម្រាប់ឱ្យកសិករកត់ត្រា គ្រប់ព័ត៌មានដែលជាបញ្ហា និងការរីកចំរើន ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការវាយតម្លៃសមត្ថភាពការយល់ដឹងរបស់កសិករ
- ក្នុងពេលចុះពិនិត្យ អ្នកផ្សព្វផ្សាយគួរកត់ត្រាគ្រប់ព័តិមាន ទាំងបញ្ហាកសិករបានជួបប្រទះ និងសកម្មភាពរីកចម្រើនដើម្បីងាយស្រួលវាយតម្លៃសមត្ថភាព និងផ្តល់ដំបូន្មានកសិករនៅពេលក្រោយ
- ត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹក និងសកម្មភាពត្រីក្នុងស្រះ ដោយដាក់ចំណីឱ្យស៊ី
- អ្នកផ្សព្វផ្សាយត្រូវព្យាយាមរកឱ្យឃើញនូវបញ្ហាដែលកំពុងកើតមាន និងនឹងត្រូវកើតមាននៅពេលក្រោយព្រមទាំងមូលហេតុដែលនាំឱ្យកើតមានបញ្ហា
- គ្រប់បញ្ហាទាំងអស់ដែលរកឃើញ អ្នកផ្សព្វផ្សាយត្រូវព្យាយាមរកឱ្យឃើញនូវដំណោះស្រាយ ហើយពន្យល់កសិករឱ្យបានយល់ច្បាស់។
- អ្នកផ្សព្វផ្សាយត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍សង្ខេបពីលទ្ធផលសកម្មភាពផលិតកូនត្រីរបស់កសិករ សម្រាប់ធ្វើបទបង្ហាញនៅពេលសិក្ខាសាលាកសិករ ដើម្បីឱ្យកសិករបានដឹង និងរៀនសូត្រពីគ្នាទៅវិញទៅមក នៅពេលចុងបញ្ចប់សកម្មភាពផលិតកូនត្រីដែលជាធម្មតាច្រើនធ្វើនៅក្នុងខែ វិច្ឆិកា ឬ ខែធ្នូ ។ ក្នុងករណីចាំបាច់ ដែលអ្នកផ្សព្វផ្សាយចង់ផ្តល់ព័តិមាន ឬដោះស្រាយបញ្ហាបច្ចេកទេសអ្វីមួយដល់កសិករ សិក្ខាសាលានេះអាចរៀបចំធ្វើនៅពេលណាមួយក៏បានក្នុងអំឡុងពេលកំពុងផលិតកូនត្រី ។

ការវាយតម្លៃ និងធ្វើរបាយការណ៍

តាមរយៈការចុះពិនិត្យសកម្មភាពកសិករនេះ អ្នកផ្សព្វផ្សាយអាចធ្វើការវាយតម្លៃពីបញ្ហាបច្ចេកទេស និង បញ្ហាផ្សេងៗទៀតដែលកសិករបានជួបប្រទះ ការរីកចម្រើន ការយល់ដឹង និងផែនការកសិករដែលត្រូវអនុវត្តបន្ត ។ បន្ទាប់មកអ្នកផ្សព្វផ្សាយអាចរៀបចំផែនការសកម្មភាពជាមួយកសិករ ដែលត្រូវអនុវត្តបន្តនៅឆ្នាំក្រោយ ។

ការរៀបចំសិក្ខាសាលាកសិករ

ការរៀបចំសិក្ខាសាលាបញ្ចប់ មួយរដូវនៃសកម្មភាពផលិតកូនត្រីពូជ ជាទូទៅច្រើនធ្វើនៅចុងឆ្នាំ ដើម្បីផ្តល់ឱកាសឱ្យកសិករបានរៀនសូត្របន្ថែម ដោយការពិភាក្សាផ្លាស់ប្តូរពិសោធន៍ ចំណេះដឹង ពីគ្នាទៅវិញ ទៅមក ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាព និងការយល់ដឹងក្នុងការផលិតកូនត្រីពូជនៅឆ្នាំបន្តបន្ទាប់ ឱ្យបានកាន់តែល្អប្រសើរ។ ក្នុងឱកាសសិក្ខាសាលានេះអ្នកផ្សព្វផ្សាយ ត្រូវធ្វើបទបង្ហាញពីលទ្ធផលដែលបានរកឃើញ (បញ្ហា ដំណោះស្រាយ និងការរីកចម្រើន) និងវាយតម្លៃ នៅពេលបានចុះពិនិត្យសកម្មភាពកសិករ។ នៅចុងបញ្ចប់នៃសិក្ខាសាលា យើងនឹងទទួលបានដំណោះស្រាយបញ្ហា និងផែនការសកម្មភាពអនុវត្តបន្ត ដោយមានការចូលរួមពិភាក្សា និងឯកភាពពីកសិករ ។

ការរៀបចំផែនការសកម្មភាពនៅឆ្នាំបន្ទាប់

ក្រោយពីសិក្ខាសាលាកសិករចប់ អ្នកផ្សព្វផ្សាយនឹងទទួលបានគ្រប់ព័ត៌មានដែលទាក់ទងនឹងភាពរីកចំរើន ភាពខ្សោយ និងតម្រូវការកសិករ អនុសាសន៍ និងផែនការសកម្មភាពរបស់កសិករដែលត្រូវអនុវត្តបន្ត រួចបញ្ចូលទៅក្នុងផែនការសកម្មភាពរួមមួយសម្រាប់អនុវត្តនៅឆ្នាំបន្ទាប់ ។

ការជ្រើសរើសកសិករផលិតកូនត្រីពូជថ្មី (បន្ថែម)

ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ការផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមត្រីត្រូវបានអភិវឌ្ឍកាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ដោយអ្នកផ្សព្វផ្សាយ និងតាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយពីកសិករទៅកសិករ នៅពេលនោះការចិញ្ចឹមត្រីនឹងជួបប្រទះបញ្ហាការខ្វះកូនត្រីពូជសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ដល់កសិករចិញ្ចឹមត្រី។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហានេះ នៅចុងឆ្នាំទីមួយៗនៃការអនុវត្តរបស់គម្រោង ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់បញ្ចូលសកម្មភាពជ្រើសរើសកសិករផលិតកូនត្រីពូជបន្ថែម (នៅក្នុងតំបន់ផ្សេងទៀត) ទៅក្នុងផែនការ សកម្មភាពនៅឆ្នាំបន្ទាប់ ដើម្បីធានាដល់ការផ្គត់ផ្គង់កូនត្រីពូជឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ទៅកសិករចិញ្ចឹមត្រីទាំងនៅក្នុងតំបន់ និងនៅ ក្រៅតំបន់គោលដៅរបស់គម្រោង ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការជ្រើសរើសកសិករផលិតកូនត្រីពូជបន្ថែម នៅតំបន់ថ្មី សូមមើល នៅមេរៀនចំណុច ២.៣ ។

៣.៣- ការចំណាយសម្រាប់ការធ្វើបង្ហាញ

វិធីសាស្ត្រផ្សព្វផ្សាយដែលបានលើកយកមកបង្ហាញ មានកម្មវិធីទូលំទូលាយ ហើយដែលទាក់ទងគ្នារវាងអ្នកផ្សព្វផ្សាយ និងកសិករ ព្រមទាំងពេលវេលាសម្រាប់ធ្វើការផ្សព្វផ្សាយបង្ហាញនូវបច្ចេកទេសថ្មីៗ ។ ចំពោះគំរូសៀវភៅផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសនេះ ការចំណាយសម្រាប់ការអនុវត្តធ្វើបង្ហាញ មានសង្ខេបដូចក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

	សកម្មភាព	ចំនួន-តម្លៃ
ក	ក្រុមកសិករ	១០ នាក់
ខ	ទុនចូលរួមពីកសិករគំរូ	កម្លាំងពលកម្ម ស្រះចិញ្ចឹមត្រី ចំណីត្រី ជីធម្មជាតិ
គ	ទុនសម្រាប់ទីតាំងធ្វើបង្ហាញ	$ ១១៤
ឃ	ឯកសារសម្រាប់ការបណ្តុះបណ្តាលក្រុមកសិករ	$ ២០
ង	ការបណ្តុះបណ្តាលក្រុមកសិករ- អាហារសំរ៉ន់	$ ៥០
ច	ទិវាផ្សព្វផ្សាយការចិញ្ចឹមត្រី- អាហារសំរ៉ន់	$ ៥០
ឆ	ទិវាផ្សព្វផ្សាយការចិញ្ចឹមត្រី- សំភារៈ	$ ២០
ជ	មន្ត្រីកសិកម្មស្រុក- ប្រាក់ឧបត្ថម្ភប្រចាំថ្ងៃ	$ ៤២
ឈ	មន្ត្រីកសិកម្មស្រុក- ប្រាក់ឧបត្ថម្ភថ្លៃធ្វើដំណើរ	$ ២៤
ញ	ការចុះត្រួតពិនិត្យតាមដាននៅមូលដ្ឋានដោយអ្នកឯកទេសជំនាញ	$ ២០
	សរុប	**$ ៣៤០**

សេចក្តីបញ្ជាក់ ដោយសន្ទត់

ក- មានក្រុមកសិករ ១០នាក់ (មកពីបណ្តាឃុំផ្សេងៗគ្នា ក្នុង១ឃុំជ្រើសរើសយកកសិករ ១ម្នាក់) និងកសិករគំរូ ដែលមានទីកន្លែងធ្វើបង្ហាញចំនួន ២កន្លែង ស្ថិតនៅក្នុងឃុំផ្សេងគ្នា ។

ខ- ទុនចូលរួមពីកសិករ (សម្រាប់ ១កន្លែង) មានស្រះទំហំ ២០០ម² ចំនួន ២ ឧបករណ៍សម្រាប់ផលិតកូនត្រី (ដូចជា ថ្នងដួសកូនត្រី អួនចាប់ត្រីមេពូជ ឬចាប់កូនត្រី ម៉ាស៊ីនបូមទឹក) កម្លាំងពលកម្ម ចំណីត្រី (កន្ទក់ ចុងអង្ករ ចកបាយទា កណ្តៀវ ជន្លេន ....) និងជីធម្មជាតិ (លាមកគោ ក្របី ជ្រូក មាន់ ទា) ។

គ- ទុនសម្រាប់ធ្វើបង្ហាញការផលិតកូនត្រីក្នុងស្រះ១ កន្លែង ដោយមានរួមបញ្ចូល-ការរៀបចំស្រះ២ ទំហំ ៤០០ម២=4៣០

- ដាក់ត្រីមេពូជបង្កាត់ ១០០ក្បាល/ម² x ៦០០៛/ក្បាល = **<u>$១៥</u>** - ចំណីត្រី =4៥ -ជីគីមី = **<u>$២</u>**

- ការដឹកជញ្ជូន = **<u>$៥</u>** -សរុបទាំងអស់ = **<u>$៥៧</u>** ។ ដូចនេះ ការធ្វើបង្ហាញ ២កន្លែង អស់ប្រាក់ **<u>$១១៤</u>** ។

ឃ- ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលបច្ចេកទេស រួមមាន សំភារៈសម្រាប់បង្រៀន - មេរៀន - ការបញ្ចាំងស្លាយ -និងផ្ទាំងរូបភាព ធំៗ ដែលជាដំណើរការវិធីសាស្ត្របង្រៀន ។

ង- ការបណ្តុះបណ្តាលក្រុមកសិករមាន ២វគ្គ មួយវគ្គមានរយៈពេល ២ថ្ងៃ

ច- ទិវាផ្សព្វផ្សាយការផលិតកូនត្រីមានកន្លះថ្ងៃ ក្នុង១វគ្គ និងត្រូវមានការចូលរួមពីកសិករនៅក្បែរៗភូមិ ប្រហែលពី ២០-៣០នាក់ ។

ឆ- សំភារៈសម្រាប់ទិវាផ្សព្វផ្សាយការផលិតកូនត្រី រួមមាន ឧឃោសនស័ព្ទ (មេក្រូ) ផ្ទាំងក្រដាសផ្លាស្ទិក និងផ្ទាំងបដា រូបភាពផ្សេងៗ

ជ- សម្រាប់មន្ត្រីកសិកម្មស្រុក ថវិកាឧបត្ថម្ភរួមមាន ៤ថ្ងៃ សម្រាប់ការជ្រើសរើសទីកន្លែងធ្វើបង្ហាញ ការចាប់ផ្តើម ការត្រួតពិនិត្យតាមដាន ។ ចំពោះការបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់ ២វគ្គ ផ្តល់ឱ្យ ៦ថ្ងៃ និង ទិវាផ្សព្វផ្សាយការផលិតកូនត្រី ទីឡាញ៉ាផ្តល់ឱ្យ ២ថ្ងៃ -សរុប **<u>១២ថ្ងៃ។</u>**

ឈ- ប្រាក់ឧបត្ថម្ភសម្រាប់ម៉ូតូ ២ដុល្លា សម្រាប់ ១ថ្ងៃ ទាំងអស់ ១២ថ្ងៃ

ញ- មន្ទីរកសិកម្មខេត្ត- អ្នកឯកទេសផ្តល់ជំនួញបច្ចេកទេស និងត្រួតពិនិត្យ —តាមដានការបណ្តុះបណ្តាល បអប ដែលធ្វើបង្ហាញ ។

ចំនួនថ្ងៃនៃសកម្មភាពទាំងនេះជាការប៉ាន់ប្រមាណសម្រាប់អនុវត្តបទដ្ឋានបច្ចេកវិទ្យានេះ នៅក្នុងស្រុកមួយ ដែលមានកសិកររស់នៅក្នុងឃុំផ្សេងពីគ្នា បានចូលរួមសកម្មភាពផលិតកូនត្រីក្នុងគម្រោងពី ៥ទៅ១០គ្រួសារ ។ ដើម្បីបំរើសេវាកម្មផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសចិញ្ចឹមត្រី និងទីផ្សារលក់កូនត្រីពូជបានល្អក្នុង១ឃុំ គប្បីជ្រើសរើសយកតែ ១គ្រួសារចូលរួម ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយធ្វើបង្ហាញបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជ ។

ធនធានសំភារៈ

ការិយាល័យវារីវប្បកម្ម នៃរដ្ឋបាលជលផល ដែលកំពុងសហប្រតិបត្តិការជាមួយបណ្តាអង្គការនានា និងជាមួយបណ្តាស្ថានីយស្រាវជ្រាវ ផលិតកូនត្រីពូជ ជាមជ្ឈមណ្ឌលផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រី និងផលិតឯកសារផ្សព្វផ្សាយ ។

៣.៤- ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី ក្នុងសកម្មភាពវារីវប្បកម្ម

ស្ត្រីជាធនធានមនុស្សមួយយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការចូលរួមផ្សព្វផ្សាយសកម្មភាពវារីវប្បកម្ម ទាំងការចិញ្ចឹមត្រី និងផលិតកូនត្រីពូជ ព្រមទាំងអនុវត្តបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីក្នុងបទដ្ឋានបច្ចេកវិទ្យានេះ។ ការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក្នុងសកម្មភាពនេះ គឺជាការចូលរួមចំណែកក្នុងការជំរុញសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍វារីវប្បកម្មឱ្យទទួលបានជោគជ័យ។ ជាទូទៅ ស្ត្រីជាអ្នកជួយការងារវារីវប្បកម្មច្រើនក្នុងការគ្រប់គ្រងសកម្មភាពចិញ្ចឹមត្រី និងផលិតកូនត្រីប្រចាំថ្ងៃ។ បទដ្ឋានអនុវត្តបច្ចេកវិទ្យានេះនឹងផ្តល់ដល់ស្ត្រី នូវការរកប្រាក់ចំណូលក្នុងគ្រួសារតាមរយៈការចិញ្ចឹមត្រី និងផលិតកូនត្រីពូជ ដើម្បីលើកស្ទួយជីវភាពរស់នៅ ក្នុងការបង្កើនសារធាតុប្រូតេអ៊ីនក្នុងម្ហូបអាហារ និងផ្គត់ផ្គង់កូនចៅទៅសាលារៀន ព្រមទាំងសម្រាប់ការចំណាយផ្សេងៗទៀត ។

៤- សេចក្តីបន្ថែម

៤.១- បញ្ហាអាចកើតមានក្នុងពេលដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រី និង វិធានការដោះស្រាយ

ភាពជោគជ័យនៃការផលិតកូនត្រីពូជ គឺសំដៅទៅលើការផលិតឱ្យបានច្រើនទាំងបរិមាណ និងមានគុណភាពល្អ។ ការងារនេះអាស្រ័យទៅលើការអនុវត្តបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជ។ ក្នុងអំឡុងពេលផលិតកូនត្រី ជួនកាលកសិករបានជួបប្រទះនឹងបញ្ហាបច្ចេកទេសមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យត្រីឈឺ និងងាប់ ។ ដូចនេះ តើយើងត្រូវដោះស្រាយបញ្ហានេះយ៉ាង ដូចម្តេច ? ខាងក្រោមនេះ ជាបញ្ហាដែលធ្វើឱ្យត្រីឈឺ និងងាប់ និងដំណោះស្រាយមួយចំនួនដោយផ្អែកលើបទពិសោធន៍ ការងារជាមួយកសិករនៅតាមមូលដ្ឋាន។

បញ្ហា	ដំណោះស្រាយបញ្ហា
១- ត្រីមេពូជងាប់ក្រោយពេលដឹកជញ្ជូន អាចបណ្តាលមកពី ៖ - មានសុខភាពខ្សោយ - មិនបង្អត់ចំណីត្រីមេពូជ ១ថ្ងៃ មុនពេលដឹកជញ្ជូន - ដាក់ត្រីមេពូជច្រើនក្បាល ក្នុង ១ថង់ - ទឹកដាក់ក្នុងថង់មានគុណភាពមិនល្អ - ដឹកជញ្ជូនត្រីប្រើរយៈពេលយូរ នៅពេលថ្ងៃកំពុងក្តៅ - ខ្យល់អុកស៊ីសែនក្នុងថង់កូនត្រី មិនគ្រប់គ្រាន់	**១- ត្រីមេពូជងាប់ក្រោយពេលដឹកជញ្ជូន** - ជ្រើសរើសត្រីមេពូជមានសុខភាពល្អ មានសកម្មភាពរហ័សរហួន ដងខ្លួនមានពណ៌ភ្លឺថ្លា គ្មានដំបៅ របួស និងធំធាត់ (មេរៀន២.៧) - កុំផ្តល់ចំណីឱ្យត្រីស៊ី ១ថ្ងៃ មុនពេលដឹកជញ្ជូន - ចំពោះថង់ទំហំ ៦០ស.ម x ៨០ស.ម អាចដាក់ត្រីបានពី ២- ៥ ក្បាល អាស្រ័យទៅនឹងទំហំត្រី និងចំងាយផ្លូវដឹកជញ្ជូន - អ្នកលក់ត្រីត្រូវប្រើទឹកស្រះដែលមានគុណភាពល្អ ដាក់ក្នុងថង់ត្រីសម្រាប់ដឹកជញ្ជូន - កសិករគួរដឹកជញ្ជូនត្រីនៅពេលថ្ងៃ មេឃត្រជាក់ - អ្នកលក់ត្រីត្រូវបញ្ចូលខ្យល់អុកស៊ីសែនក្នុងថង់ឱ្យពេញណែនល្អ និងចងឱ្យជាប់។
២- ត្រីមេពូជ ឬកូនត្រីងាប់ក្រោយពេលដាក់ចិញ្ចឹម អាចបណ្តាលមកពី៖ - ទឹកក្នុងស្រះត្រីមានគុណភាពមិនល្អ ឬមានជាតិពុល - ទឹកស្រះនៅមិនទាន់សាបជាតិកំបោរ ឬមានក្លិនស្អុយ	**២- ត្រីមេពូជ ឬកូនត្រីងាប់ក្រោយពេលដាក់ចិញ្ចឹម** - ទឹកស្រះត្រីត្រូវរៀបចំឱ្យមានគុណភាពល្អ ពណ៌បៃតង គ្មានជាតិពុល - អាចដាក់ត្រីក្នុងស្រះបាន ក្រោយពេលទឹកស្រះបានបន្សាបជាតិកំបោរអស់

- លែងត្រីចូលស្រះរហ័សពេក - លែងត្រីនៅពេលថ្ងៃកំពុងក្តៅខ្លាំង	- ត្រូវត្រាំថង់កូនត្រី ឬត្រីមេពូជ ក្នុងទឹកស្រះ ឱ្យបាន ៥ នាទី រួចស្រាយមាត់ថង់បាចទឹកស្រះបញ្ចូល បន្ទាប់មកផ្អៀងមាត់ថង់ លែងត្រីចូលក្នុងស្រះដោយសន្សឹមៗ - គួរលែងត្រីនៅពេលមេឃត្រជាក់ ឬមុនលែងត្រីចូលស្រះ ត្រូវយកដៃកូរទឹកស្រះ ដើម្បីឱ្យសីតុណ្ហភាពទឹកស្រះខាងលើត្រជាក់
៣- កូនត្រីបាត់បង់ក្នុងពេលដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រី អាចបណ្តាលមកពី ៖ - នៅមានត្រីកាចក្នុងស្រះបង្កាត់ពូជ និងស្រះបំប៉នកូនត្រី	**៣- កូនត្រីបាត់បង់ក្នុងពេលដំណើរការផលិតកម្មកូនត្រី** - បើមានលទ្ធភាព ដាក់របាំងសំណាញ់ព័ទ្ធជុំវិញស្រះ ដើម្បីកុំឱ្យត្រីស្រែលោតចូលស្រះ ក្រោយពេលរៀបចំស្រះហើយ - ព្យាយាមចាប់ត្រីកាចចេញពីស្រះ ដោយប្រើវិធីកុំធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់កូនត្រីក្នុងស្រះ - ក្នុងករណីមានសត្វល្អិតច្រើននៅក្នុងស្រះបំប៉នកូនត្រី យើងអាចកាត់បន្ថយបរិមាណសត្វល្អិតបានដោយការអូសអួន មុនពេលដាក់កូនត្រី - បើដាក់បំប៉នកូនត្រីម្សៅ ស្រះបំប៉នកូនត្រីមិនត្រូវប្រើជីលាមកសត្វទេ ព្រោះវានាំឱ្យកើតសត្វល្អិត និងមមូងច្រើនក្នុងស្រះ (មានមេរៀនបញ្ជាក់នៅ ២.១១)
៤- កូនត្រីពូជមិនធំធាត់ អាចបណ្តាលមកពី ៖ - ទឹកស្រះមានគុណភាពមិនល្អ ខ្វះចំណីធម្មជាតិ ឬ ប្លង់តុង - ដាក់កូនត្រីបំប៉នច្រើនពេក - កូនត្រីខ្លះអាចមានជំងឺ	**៤- កូនត្រីពូជមិនធំធាត់** - ត្រូវឧស្សាហ៍ត្រួតពិនិត្យគុណភាពទឹកស្រះជាប្រចាំ ដោយកែលំអឱ្យមានពណ៌បៃតង សម្បូរចំណីធម្មជាតិ - ត្រូវបន្ថយបរិមាណកូនត្រីដាក់ចិញ្ចឹម ពិសេសនៅពេលកូនត្រីមានទំហំធំ។ បើកូនត្រីមានទំហំ ៣-៥ ស.ម ចំនួនកូនត្រីដាក់ចិញ្ចឹមគួរដាក់ ពី ៣- ៤ ក្បាលក្នុង ម២ ស្រះ - ត្រូវឧស្សាហ៍សង្កេតមើលស្រះបំប៉នកូនត្រី រៀងរាល់ថ្ងៃ បើមានកូនត្រីងាប់ ឬ ឈឺ ត្រូវស្រង់វាចេញជាបន្ទាន់ ។
៥-មានកូនត្រី ឬត្រីមេពូជងាប់ក្នុងពេលដំណើរការផលិតកម្ម អាចបណ្តាលមកពី ៖ - ទឹកស្រះមានជាតិពុល ដែលអាចនាំមកពីកន្លែងផ្សេង តាមរយៈទឹកភ្លៀង - នៅលើផ្ទៃទឹកស្រះមានរុក្ខជាតិទឹកដុះគ្របពេញស្រះ - មានចកនៅសល់ពីត្រីស៊ីច្រើនពេក នៅលើផ្ទៃទឹកស្រះ - ទឹកស្រះរាក់ ល្អក់ ហើយក្តៅ	**៥-មានកូនត្រី ឬត្រីមេពូជងាប់ក្នុងពេលដំណើរការផលិតកម្ម** - កន្លែងចិញ្ចឹមត្រី និងផលិតកូនត្រីពូជ គួរស្ថិតនៅឱ្យឆ្ងាយពីកន្លែងដែលមានប្រើប្រាស់ថ្នាំពុល ឬជាតិគីមីផ្សេងៗ (សូមមើលរូបភាពនៅមេរៀន ២.៥.១) - មិនត្រូវឱ្យមានរុក្ខជាតិទឹកដុះគ្របពេញផ្ទៃទឹកស្រះ បើមានត្រូវស្រង់ ឬដកវាចេញ - ត្រូវដាក់ចកក្នុងស៊ុមចំណីបណ្តែតទឹក - ត្រូវរក្សាបរិមាណទឹកឱ្យបានច្រើននៅក្នុងស្រះត្រី និងមានពណ៌

- មានភក់បាតស្រះច្រើនពេក	បែតងជាប់ជានិច្ច ។ - នៅពេលរៀបចំស្រះ កសិករត្រូវបារភក់បាតស្រះចេញ ដោយទុកឱ្យមានជម្រៅពី ១០-២០ ស.ម ។
៦- ផលិតផលកូនត្រីមានបរិមាណតិច ពីស្រះបង្កាត់ អាចបណ្ដាលមកពី ៖ - គុណភាពត្រីមេពូជមិនល្អ - មានត្រីកាចនៅក្នុងស្រះបង្កាត់ - លក្ខខណ្ឌស្រះបង្កាត់មិនល្អ	**៦- ផលិតផលកូនត្រីមានបរិមាណតិច ពីស្រះបង្កាត់** - ជ្រើសរើសតែត្រីមេពូជល្អដាក់បង្កាត់ក្នុងស្រះ (មានមេរៀនបញ្ជាក់នៅចំណុច ២.៧ និង ២.១៥) - ត្រីមេពូជត្រូវធ្វើការផ្លាស់ប្ដូរ រៀងរាល់ ១- ២ ឆ្នាំ ម្ដង - មើលមេរៀន ៤.១ ចំណុចទី៣ - បើមានលទ្ធភាព គួរធ្វើការផ្លាស់ប្ដូរទឹកក្នុងស្រះបង្កាត់ដោយបង្ហូរទឹកចាស់ចេញខ្លះ ដាក់ទឹកថ្មីចូល ដែលគ្មានជាតិពុល - ស្រះបង្កាត់ត្រូវរៀបចំសំអាត រៀងរាល់ឆ្នាំ ដើម្បីកែលំអគុណភាពទឹក រៀបចំជើងទេរស្រះ បារភក់បាតស្រះ និងចាប់ត្រីកាចចេញ ។

៤-២. ការប្រមូលទិន្នន័យផលិតកម្មកូនត្រីពូជ

តារាងប្រមូលទិន្នន័យប្រចាំថ្ងៃ សកម្មភាពបង្កាត់ ឬ បំប៉នកូនត្រី

ផលិតកម្មកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាឆ្នាំ .... ខែ .... ស្រះលេខ .... ទំហំស្រះ .... ម^2

ថ្ងៃ	បរិមាណជីដាក់ស្រះ (គ.ក្រ)					បរិមាណចំណី (គ.ក្រ)				ការសង្កេត
ប្រមូល	លាមកគោ	ល.ជ្រូក	ជីបៃតង	អ៊ុយរ៉េ	ដេអាប៉េ	ចក	កាកបន្លែ	កន្ទក់	ផ្សេងៗ	បញ្ហាកើតមាន
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										

18										
19										
20										
21										
22										
23										
24										
25										
26										
27										
28										
29										
30										
31										
សរុប										

តារាងប្រមូលទិន្នន័យប្រចាំខែ សកម្មភាពបន្ទាត់

ផលិតកម្មកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាឆ្នាំ .... ខែ ....

ស្រែះ	ចំនួនត្រីមេពូជ		បរិមាណជីដាក់ស្រែះ (គ.ក្រ)					បរិមាណចំណី (គ.ក្រ)			
លេខ	ឈ្មោល- ញី		លាមកគោ	ល.ជ្រូក	ជីបៃតង	អ៊ុយរ៉េ	ដេអាប៉េ	ចក	កាកបន្លែ	កន្ទក់	ផ្សេងៗ
ផ្ទៃស្រែះ	ឈ្មោល	ញី									
1											
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័ត៌មានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ								
....											
ម²											
2											
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័ត៌មានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ								
....											
ម²											
3											
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័ត៌មានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ								
....											
ម²											
3											

កំណត់សំគាល់

អ៊ុយរ៉េ ....៛/ គ.ក្រ កន្ទក់ ....៛/ គ.ក្រ

ដេអាប៉េ ....៛/ ត.ក្រ   កាកសំណល់បន្លែ ....៛/ ត.ក្រ

លាមកជ្រូក ....៛/ ត.ក្រ   ផ្សេងៗ ....៛/ ត.ក្រ

លាមកគោ .... ៛/ ត.ក្រ   អត្រាប្តូរប្រាក់ .... ៛/ $

តារាងប្រមូលទិន្នន័យប្រចាំខែ សកម្មភាពចិញ្ចឹមត្រី

ផលិតកម្មកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាឆ្នាំ .... ខែ ....

ស្រះ	ចំនួនកូនត្រី		បរិមាណជីដាក់ស្រះ (ត.ក្រ)					បរិមាណចំណី (ត.ក្រ)			
លេខ	ចាប់ប្រមាណ		លាមកគោ	ល.ជ្រូក	ជីបៃតង	អ៊ុយរ៉េ	ដេអាប៉េ	ចក	កាកបន្លែ	កន្ទក់	ផ្សេងៗ
ផ្ទៃស្រះ	ចំនួន	ស.ម									
1											
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័ត៌មានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ								
....											
ម²											
2											
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័ត៌មានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ								
....											
ម²											
3											
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័ត៌មានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ								
....											
ម²											
3											

កំណត់សំគាល់

អ៊ុយរ៉េ ....៛/ ត.ក្រ   កន្ទក់ ....៛/ ត.ក្រ

ដេអាប៉េ ....៛/ ត.ក្រ   កាកសំណល់បន្លែ ....៛/ ត.ក្រ

លាមកជ្រូក ....៛/ ត.ក្រ   ផ្សេងៗ ....៛/ ត.ក្រ

លាមកគោ .... ៛/ ត.ក្រ   អត្រាប្តូរប្រាក់ .... ៛/ $

តារាងប្រមូលទិន្នន័យប្រចាំខែ សកម្មភាពបង្កាត់ របស់កសិករ

ផលិតកម្មកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាឆ្នាំ .... ខែ ....

ឈ្មោះអ្នក	ចំនួន		ចំនួនស្រះ	បរិមាណជីដាក់ស្រះ (គ.ក្រ)					បរិមាណចំណី (គ.ក្រ)			
ផលិតកូនត្រី	ឈ្មោល	ញី	សរុប	លាមកគោ	ល.ជ្រូក	ជីបៃតង	អ៊ុយរ៉េ	ដេអាប៉េ	ចក	កាកបន្លែ	កន្ទក់	ផ្សេងៗ
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័តិមានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ									
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័តិមានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ									
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័តិមានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ									
សរុប												

តារាងប្រមូលទិន្នន័យប្រចាំខែ សកម្មភាពបំប៉នកូនត្រី របស់កសិករ

ផលិតកម្មកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាឆ្នាំ .... ខែ ....

ឈ្មោះអ្នក	ចំនួនកូនត្រី		ចំនួនស្រះ	បរិមាណជីដាក់ស្រះ (គ.ក្រ)					បរិមាណចំណី (គ.ក្រ)			
ផលិតកូនត្រី	ប៉ាន់ប្រមាណ			លាមកគោ	ល.ជ្រូក	ជីបៃតង	អ៊ុយរ៉េ	ដេអាប៉េ	ចក	កាកបន្លែ	កន្ទក់	ផ្សេងៗ
	ចំនួន	ស.ម	សរុប									
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័តិមានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ									
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័តិមានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ									
			ផ្នែកនេះសម្រាប់ប្រមូលព័តិមានអំពី ៖ បញ្ហាកើតមានឡើង ការលំបាក ការរីកចំរើន អនុសាសន៍ សំណូមពរ									
សរុប												

តារាងប្រមូលទិន្នន័យបរិមាណកូនត្រី ដែលចាប់បានពីស្រះបង្ហាត់

ផលិតកម្មកូនត្រីទីឡាព្យ៉ាឆ្នាំ .... ខែ .... ស្រះបង្កាត់លេខ .... ផ្ទៃស្រះ ....ម^{២}

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ដាក់ត្រីមេពូជបង្កាត់ .... ឈ្មោល .... ក្បាល ញី ....ក្បាល

ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ	ទំហំតូច		ទំហំមធ្យម		ទំហំធំ		សរុប	ផ្សេងៗ
ចាប់កូនត្រី	ក្បាល	ស.ម	ក្បាល	ស.ម	ក្បាល	ស.ម	ក្បាល	
សរុប								